

① ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÍ VE SPOLEČNOSTI V HISTORII A DNES

- současný charakter vztahu je výrazně ovlivněn předchozím vývojem člověka a jeho společenství
- postižení byli společenství vždy přijímaní velmi rozporuplně. Na jedné straně se sklonek je podceňovat ať pronásledovat a na str. druhé je libovat ať přecenovat

NEOFOBIE = strach z nového je určitým způsobem kompenzován NEOFILII = raditou z novém → klíč k lidské hořivosti a mívá být naději pro přijetí postižených

- v pravěku byli staří a postižení → rabijní nebo poněkud svému osudu
- během dalšího vývoje lidské společnosti vztah k postiženým vždy odrazil aktuální sociokulturní a filosoficko-mat. souvislosti
- výrazný vřát představovalo křesťanství, kt. s sebou přineslo rozsáhlejší organizovanou péči o post. a staré lidi. Píče o bývají představovala roznočnou složku posláni církve
- charitativní instituce (špitály, chudobince, dardince, sirotčince...! tak rakobvíli z evropské civilizaci, kde dnes ve spojení s demokrat. modelem vyhrávají protikřeh proti negativním tendencím křesť. společenství palozně na roušivosti
- v době mohutného rozvoje a specializace vědecké disciplín ve ráčina' péči o lidi s postižením specializovat na jednotlivé strany medicíny pro lidi s jedním typem postižení: v ČR 1776 první ústav pro hluchoněmé

1807 ústav pro slepé

1886 ústav pro těl. postižení

1896 ústav pro slatomyšlné

- dnes se hovoří MEDICINIZACI = negativně medicíny = z souvislosti se sou, kdu' pacie-nta, do kt. medicína čl. o postižením směřuje
- charakteristická role člověka s postižením souvisí s problémem SOCIÁLNÍ STIGMA (znak, označení) - hl. v lidi s nápadným postižením; společnost pomocí předsudků postiženého ke stigmatizaci manipuluje
- koncentrací pozornosti na radu (defekt) je do urč. míry přesítkem z období rehabilitačního, kdy eduzovali postižení podle druhu defektu do ústavů
- dnes je tato segregovaná péče přesítkem
- v západních zemích od 60. let a u nás od 90. let se klade důraz na rozvoj individuálních možností zdravotně postižených
- INTEGRACNÍ MODEL PÉČE → postižení jsou začleňováni mezi zdravé

- současný přechod do integračního období sevízí opět se směrnou projekcí člověka, tato směrna vychází z formulování práv člověka
  - ⇒ Třebecná deklarace lidských práv 1948
  - ⇒ Charta práv dítěte 1959
  - ⇒ Úmluva o právech dítěte 1989
- na píčtí OSN byly přijaty tyto dokumenty k problematice postižených
  - ⇒ Deklarace práv mentálně postižených osob 1971
  - ⇒ Deklarace práv zdravotně postižených osob 1975
- o právu na zaměstnání osob se zdravotním postižením se výstovně směrnuje Evropská sociální charta
  - 1981 - vyhlášen Mězinárodním rokem zdravotně postižených osob (OSN)
  - 1993 - Standardní pravidla pro vykonávání pílčivosti pro osoby se zdr. Post. OSN
  - ČR ⇒ 14. 4. 1998 - národní plán vykonávání pílčivosti pro osoby se zdr. post.
  - 1971 ⇒ 1. mezinárodní konference k legislativě zdravotně postižených ŘÍM
    - ⇒ konečným cílem: úplná integrace těchto lidí ve společnosti a vytvoření podmínek pro využívání lidských práv stovnatelně jako zdraví spoluobčanů
- součástí zdravotníka postižených ⇒ pílčina pro dvě skupiny (rozvoj soc. cílení)
- integraci řáda rozsáhlou společenskou podporou - dl. finanční, materiální a personální

PERIODIZACE SOUŽITÍ ZDRAVÝCH A POSTIŽENÝCH

STADIA:

- 1, REPRESIVNÍ - pravěk
  - slabi a nemocní sobijini, poručání pílčim osudu ⇒ spol. j. nemohlo být
- 2, ZOTROČOVACÍ - starověká civilizace (ŘECKO, ŘÍM)
  - 3, CHARITATIVNÍ - křesťanství
    - r. 313 n. l. MILAŇSKÝ EDIKT ⇒ přijetí křesťanství
    - pílčina rozsáhlé organizovanou pílči o staré a postižené lidi
    - charitativní instituce ⇒ špitály, starobince, chudobince...
- 4, RENESANČNÍHO HUMANISMU
  - počátek vědeckého vývoje medicíny; směna pohledu na člověka
  - pílči o postižení specializována s návazností na jednotlivé obory medicíny
  - první ústavy pro hluchoněmé, slepé, tělesně postižené

královna = 1. pílčina

Entopolit. soc. charta $\Rightarrow$ právo na přípravu na budoucí povolání
 $\Rightarrow$ škola a sociální adaptace

5, REHABILITAČNÍ

- koncentraci pozornosti na radu, segregaci podle postižení, postupně sa-
mixtů na výchovně-vzdělávací cíli (v 18. a 1/2 20. st. přímou, dnes převládá)

6, PREVENTIVNĚ-INTEGRAČNÍ

- začleňování do společnosti podle zásady lid. práv a svobod

ÚMLUVA O PRÁVECH DÍTĚTE 1989

- dítě je plnohodnotná lidská bytost, je obč. i subj. výchovy
- rovnoprávný vztah vychovatel x vychovávaný
- postižení D má požívat plného a řádného života v podm. zvláštních
důstojnost, podporovat sebevědomí a umožnit aktivní účast D ve společnosti

DEFEKT = každá škála nebo abnormalita psychické x psychologické x anatomické
struktury nebo funkce

POSTIŽENÍ = omezení nebo nedostatek (vyplyvajících z defektu) schopnosti vykonávat
učebnou činnost epizodně či v rozsahu poražování se normální
pro lidskou bytost

HENDIKEP = nepochopitelný vř. jedinec, vyplyvajících z defektu nebo postižení
je omezuje nebo brání plnění normální role ve společnosti

DEFEKTIVITA = psychosociální dimenze defektu

DEFEKTIVITA NENÍ PŘÍMĚRNĚNĚ DEFEKTU $\Rightarrow$ čl. který má defekt nemusí být
defektivní (J. Pohmáček - klíč) $\Rightarrow$ aměny chování, zranění osobnosti a motivaci

OSOBA SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

- v celé populaci asi 10%

- OZP má takové fyz. omezení, že to vyžaduje mimořádné požadavky na její
řádnou případně pracovní podmínky
- práce OZP působuje oblast zdravotní, zasahuje do soc., pracovní či pedagogické
- z posudkového hlediska je stupeň postižení vyjádřen např.:
~ přidělením invalidního důchodu
~ legitimací TP, ZTP, ZTP/P

ZÁSAHA "PEOPLE FIRST" $\Rightarrow$ lidé se zdravotním postižením

"PEOPLE WITH SPECIAL NEEDS" $\Rightarrow$ lidé se speciálními potřebami

PACIENT $\Rightarrow$ osoba pasivně oddaná lékařskému úsilí

x KLIENT $\Rightarrow$ aktivnější osoba, rovnoprávnější vztah

OZP mohou mít různé typy x stupně postižení

Významným vým. hlediskem je:

- očekávaný vývoj v čase (lepší, stagnace, zhoršení)
- doba riskem ZP (matouzení, pozdější)

Z HLEDISKA TYPU POSTIŽENÍ ROZEZNÁVÁME TYTO HLAVNÍ SKUPINY

1, tělesné postižení

2, srdečné postižení

3, sluchové postižení

4, postižení smíšenými chorobami / nemocí civilizace - kardiaci, astmatici, onkologičtí pacienti

5, mentální postižení

6, demence = rychlý úbytek kognitivních schopností ve starším věku

7, psychiatrickí pacienti

8, samostatní těžiště potuch těci

9, kombinovaná a další postižení

Zdrav. post. musí být komplikováno f. soc. zanedbání či izolací kulturní či etnickou odlišností

PODMÍNKY NÁROKU NA PŘÍSPĚVEK NA PĚCI (Z.č. 105/2006 Sb.)

- o nároku rozhoduje okresní úřad obce s rozšířenou působností

ZÁVISLOST OSOBY NA POMOCI JINÉ FYZIKÉ OSOBY (POSUZUJE ÚŘAD PRÁCE)

• STUPĚŇ I. = lehká závislost; jestliže z důvodu dlouhodobě nepřetržitě ho zdr.

stavu potřebují každodenní pomoc nebo dohled při věci méně 12 úkonech péče o osobu a soběstačnosti; osoba mladší 18 let při věci méně 5

• STUPĚŇ II = středně těžká závislost; při věci méně 18 úkonech (18 let věku méně 10)

• STUPĚŇ III = těžká závislost; při věci méně 24 úkonech (mladší 18 let - věku méně 15)

• STUPĚŇ IV - úplná závislost; při věci méně 30 úkonech (mladší 18 let - věku méně 20)

§ 9 PĚČE O VLASTNÍ OSOBU => • příprava stravy • podávání, porcování stravy, •

• přijímání stravy, dodržování pit. režimu • mytí těla • koupání nebo sprchování

• oděvání a křížka, uložení, směna polohy • sezení • stání, schopnost vydržet stát

• chůze (po rovně, do schodů...) • vyfoukání oblečení • oblékání • orientace přirozeným

prostředím • provedení jednoduché péče • dodržování léčebného režimu

SOBĚSTAČNOST => • komunikaci • orientaci (osoby, čas, místo, práce, prostředí) •

• nakládání • peníze • obstarávání osobních záležitostí • uspořádání času

• obstarávání potřeby • vaření • mytí nádobí • uklízení • praní • péče o křížko

• obložka ovládací • manipulace se sam. ky, kotoučy, nypinací • udržování pořádku

VÝŠE PŘÍSPĚVKU

⇒ nedostávají D mladší 1 roku

• OSOBY DO 18 LET

⇒ na 1 měsíc	⇒ stupeň I lehká závislost	3000,-
	⇒ stupeň II středně těžká závislost	5000,-
	⇒ stupeň III těžká závislost	9000,-
	⇒ stupeň IV úplná závislost	11000,-

• OSOBY STARŠÍ 18 LET

⇒ na 1 měsíc	⇒ stupeň I lehká závislost	2000,-
	⇒ stupeň II středně těžká závislost	4000,-
	⇒ stupeň III těžká závislost	8000,-
	⇒ stupeň IV úplná závislost	11000,-

⇒ nárok na výplatu příspěvku vzniká podáním žádosti o přímou příspěvek

STANOVENÍ STUPNĚ ZÁVISLOSTI

- ⇒ řádatel se musí
- podrobit sociálnímu šetření (díla' SP)
  - podrobit se vyšetření zdr. stavu li' kačím (uvít' úrad práce), je-li k tomu úradem práce určen
  - svědčit skutečnosti rozhodně pro nárok na příspěvek

~~DRUHÝ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB~~ (B) / SLUŽBY SOC. PÉČE

- osobní asistence
- pečovatelská služba
- domácí péče
- přírodopisné a předčitatelské služby
- podpora samostatného bydlení
- odlehčovací služby
- centra denních služeb
- denní stacionáře
- týdenní stacionáře
- domovy pro osoby se ZP
- domovy pro seniory
- domovy se střed. režimem
- chráněné bydlení
- soc. služby poskytnuté ve zdravot. zařízení míst. péče

DRUHÝ A FORMY SOC. SLUŽEB

- a, sociální poradenské
- b, služby soc. péče
- c, služby soc. prevence

(A) SOCIÁLNI PORADENSTVI

- základní soc. poradenství
- odborné soc. poradenství

(B) SLUŽBY SOCIÁLNI PREVENCE

- péče rodičů
- telefonická krizová pomoc
- klinické služby
- azylové domy
- domy na půl cesty
- kontaktní centra
- krizová pomoc
- nízkoprahová denní centra
- nízkoprahová zařízení pro D a mládež
- noclehárny
- služby následné péče
- sociálně terapeutické dílny
- terapeutické komunity
- soc. rehabilitace

SOC. SLUŽBY POSKYTOVANÉ BEZ ÚHRADY § 72

- soc. poradenství
- péče rodičů
- telefonická krizová pomoc
- klinické služby
- krizová pomoc
- služby následné péče
- léčebné programy
- sociálně aktivizační služby
- soc. rehabilitace
- soc. služby v kontaktních centrech
- služby soc. terapeutických dílen

② ETICKÁ VÝCHODISKA PŘÍSTUPU K LIDEM SE ZDRAV. POSTIŽENÍM

POSTOJ 3 složky

- kognitivní → poznávací
- emocionální
- konativní → je patrná v mluvě

profesionál - nic saujima' postoj kognitivní, kdy se všechno naučil, nastudoval

laik - matka D A P → emocii

- důležitost vyváženost obou složek u laika i profesionála

NEOFILIE → láska k novému → u čl. → poznávací potřeby (vidanost D)

- láska, salita = filie; neo = nový

NEOFOBIE → strach z nového → u čl. xenofobie

- poznávací, vykonat' a sociální ← potřeby u D

- u profesionála řadu cest k vybudování a post. přes kognitivní složku

EMPATIE = vcítění (= identifikace m'ho j' s j' druhého čl.)

- velkou důležitost mají r. projevy

DEFEKT = každá struktura či abnormalita psychické, fyziologické a anatomické struktury nebo fce

POSTIŽENÍ = omezení nebo nedostatek (vplyvajicí s defektem) schopnosti vykonávat urč. činnost spolupráci či v rozsahu porovnání s normální pro lidskou bytost

HENDIKEP = znevýhodnění urč. jedince, vplyvajicí s defektem nebo postižením je omezení nebo brání plnění normální role ve společnosti

DEFEKT - DEFEKTIVITA - INVALIDITA

Defektivita → psychosociální dimenze defektu

→ multifaktorový charakter, je neiměrná defektu, specifické snahy odvozené od defektu; dynamický charakter

vnější snahy: změny v učení a chování, v práci, v motivaci, v samém osobnosti, v povábách a hodnotách
v postoji sama k sobě

DEFEKTIVITA NENÍ PŘIMOUITĚRNÁ DEFEKTU → čl., kt. má defekt nemusí

být defektivní (ji Jan Potměšil)

- úkolem spec. ped. je eliminovat defektivitu

CO JE A NENÍ NORMÁLNÍ?

Pojití normy:

1) STATISTICKE

- známé z života, průměrné jiny máme s deku (2 m pán nadprůměr)
- ϕ a $n\phi$ odhadneme z rt. zkušenosti
- u jivů, kt. se dají vyjádřit číslem $\Rightarrow$ kvantitativní

$$IQ = \frac{\text{ment. věk}}{\text{fyzický věk}} \cdot 100$$

Gaussova křivka

- co je nejčastější je průměrné
- ⊖ nedokáže hodnotit jiny, kt. jsou kvalitativní

2) POJETÍ NORMY JAKO ZDRAVÍ

- * nejin nepřítomnost nemoci nebo rady
- zdraví: slov. i fyz. psychické, tělesné a soc. pohody
- u jivů, kt. mají kvalitativní porahy

3) POJETÍ INDIVIDUÁLNĚ-VZTAHOVÉ

- ↑ faktory vnitřní - genetické, co jinu v životě potkali
- f. vnější - interakce těchto faktorů
- respektování individuality člověka
- ten. pokřev doplnit statistické pojité s individuální složkou
- funkční - optimální fungování člověka

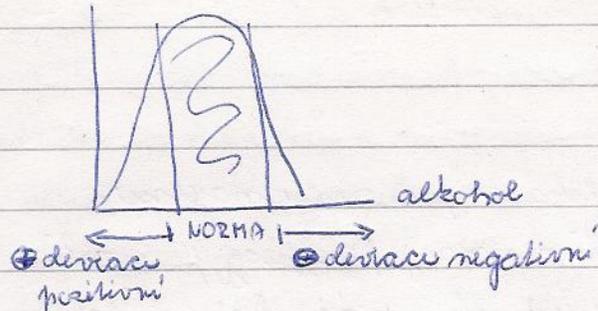
4) SOCIÁLNÍ NORMA (sociokulturní pojité)

- = (pravidlo) porádek na chování č. ve společnosti
- věl. doka' soc. norma neexistuje, nebo by musela být podobně obecná
"nicím druhému to, co jini nemají činit sobě" ← obecná
- vychází vědy z kontextu urč. soc. skupiny
- soc. norma spojená s národními zvyklostmi, pravidly
- soc. norma v rodině (postavení partnerů, výchova D...)
- všechny soc. normy jsou porušované
- neuvěřijí fungování spol. a jednotlivých skupin

usakorené normy => zakony

normy slušného chováni => mely by fungovat automaticky, bez usakorení

- chováni mimo normu = asociální, antisociální => odchylky deviace
- soc. norma je mäsana se soc. deviací

2 pásma deviaci 1, pozitivní
2, negativní

Rušné úrovně se vztahují k normě:

člověk normu ama'

usáva'

chová se tak

(+)

(+)

(-)

+ - + => pokrytec

+ - - => "kdo nekráde, okradá rodinu"

+ + - => pubescent, kt. je vychován ve slušné rodině, ale v období puberty revoltuje proti tomu maršmámu

5. POJETÍ ONTOGENETICKÉ

- souvisí s tolerančním limitem - odlišeno věkem
- p. říhnutí

ETIKA

= nauka o mravnosti, savel Aristoteles ve 4 století => učení o mravech a morálce

= samostatná filozofická věda o mravnosti jako stránce života společenského člověka, o původu a podstatě morálního vědomí a jednání

= věnuje se hledání odpovědi na otázku, co znamená NORMA v sociální oblasti
NORMY = sociální pravidla jednání, která potěbují lidská společnost, aby mohla existovat (právní x mravní)

- etika je forma společenského vědomí a druh sociálních vztahů, jehož zdkl.

je regulace chováni lidí a vztahů mezi soc. skupinami prostřednictvím

norm, principů (pravidel), kt. se udržují osobním přesvědčením, tradicí, zvyklostí

DĚLENÍ ETIKY

- 1, **popisná** (deskriptivní) → popis hodnot, způsobu rozhodování
- 2, **normativní** → věda o lidském jednání

DRUHY:

- **SOCIÁLNÍ** - věda o společenském
  - **TEORETICKÁ** - filosofické otázky
  - **PRAKTICKÁ** - konkrétní morální jednání a aplikace právních norm
  - **PROFESNÍ** - druh pracovní morálky společnosti → normy, předpisy, pravidla chování (hl. v profesi v nichž je předmětem práce lidský jedinec nebo soc. skupiny)
- = scelením všech etic je kladen důraz na lidskou důstojnost, svobodu, rovnost, solidaritu, lidská práva
- lidská práva jsou všemi uznávaná hodnota člověka (lidská práva osob)

ETIKA V SOCIÁLNÍ PRÁCI

- Etika se ob. skritických faktorů: postizimní, neslyšitelné nemoci

Zásady etiky SP jsou vyjádřeny ve 2 dokumentech

- 1, **mezinárodní deklarace etických zásad sociální práce 1994**
- 2, **mezinárodní etické standardy pro soc. pracovníky**

⇒ z toho vznikl kodex soc. pracovníků ČR

Zákl. etické principy, se kt. se SP setkává a musí o nich rozhodovat, jsou:

- kdy zasahovat do života občana a jeho rodiny, skupiny či obce
- kt. soc. případům dát přednost a věnovat čas na dlouhodobé soc. - psychologické působení
- kolik pomoci a péče poskytnout, aby stimulovaly klienta ke změně postoje a odpovědnému jednání a nevedly ke zneuvěření
- kdy přestat se soc. terapií, poskytováním služeb a dávek soc. pomoci a péče
- nechtít předčasný hodnotící závěr
- vyhnout se diagnostickým nálepkám

mezinárodní federace soc. prac. 1976 → MEZINÁRODNÍ ETICKÝ KODEX PRO PROFESIONÁLNÍ SOC. PRACOVNÍKY (upravením 1996)

1995 ETICKÝ KODEX SOC. PRAC. ČR

ETICKÝ KODEX SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ ČR ⇒ 1.1.1995

1, ETICKÉ ZÁSADY

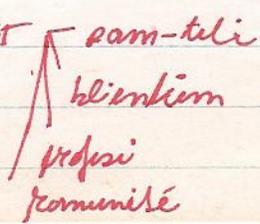
- hodnoty demokracie a lidských práv, Charta lidských práv OSN, Úmluva o právech dítěte (1989)
- jedinečnost člověka bez ohledu na pohlaví, barvu pleti...
- respekt k právu každého jedince na seberealizaci s mírou, aby nedocházelo k omezení takového práva druhých osob
- SP pomáhá jednotlivcům, skupinám... svým znalostmi, dovednostmi a zkušenostmi při jejich rozvoji a při řešení konfliktů jednotlivců se společností a jejich následků
- dávat přednost své profesionální odpovědnosti před soukř. zájmy
- služby musí být poskytovány na nejvyšší odborné úrovni

2, PRAVIDLA ETICKÉHO CHOVÁNÍ SP

- ve vztahu ke klientovi
- ve vztahu ke svému zaměstnavateli
- ve vztahu ke svým ~~kollegům~~ kolegům
- ve vztahu ke svému povolání a odbornosti
- ve vztahu ke společnosti

PROFESIONÁLNÍ ZÁSADY SP:

- dodržování sféry působnosti SP **PŮSOBNOST**
- vědomé využívání vlastní osobnosti v praxi **VLASTNÍ OSOBNOST V PRAXI**
- zachování profesionální objektivity **OBJEKTIVITA**
- respekt vůči rozdílným mezi lidmi **DŮSTOJNOST**
- celostní přístup ke klientům **CELOSTNÍ PŘÍSTUP**
- respektování jejich důstojnosti **RESPEKT K JEDINEČNOSTI KL.**
- individuální přístup **INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP**
- využívání silných stránek osobnosti klientů
- maximalizace spolupráce klientů **SPOLUPRÁCE KLIENŤA**
- předávání jejich dovedností klientům
- průběžnost vyhodnocování a odpovědnost vůči klientům, zaměstl., obci nebo komunitě a profesi **ZODPověDNOST**

PARADOXY SOCIÁLNÍHO TOMAŘENÍ

1) pochojení pro každého

- SP neryndísi morální soudy nad KL
- vě. soc. prac., který se sám rozvedl a má kl., kt. se rozvádí

2) pomáhání = povzdání

- povzbuzí být úspěšný; apitná práce = žák je vstman m'ním spolecímstím

3) lista k bližním jako zboží

- živi SP, beru za to peníze

? Je možné být se pomocí bližním peníze?

- mít takový příjem, aby šel v počtu služebamóže, aby se tímto myšlenkami nemusel neustále zabývat

A) ZÁKLADNÍ ETICKÉ PROBLÉMY

- kdy volupovat či rasahovat do života občana, skupiny či stcu
- kt. soc. případem dát přednost...
- kolik pomoci a pře poskytnout...
- kdy přestat se soc. terapií...

B) DALŠÍ PROBLÉMOVÉ OKRUHY

- při konfliktu zájmu samotného SP se zájmem klienta
- při konfliktu klienta a jiného občana
- při konfliktu mezi institucí či organ. a skupinou kl.
- při konfliktu zájmu kl. a ostatních spolecímstí
- při konfliktu mezi sam-telnu a jeho SP

C) ROLE SP, KTERÝ MÁ KL. POMAĀAT A SOUČASNĚ JE KONTROLOVAT

POSTUPY PŘI ŘEŠENÍ ETICKÝCH PROBLÉMŮ

- 1, edvasné etické problémy řešeny ve sk. pracovníci s kámcí SSP; SP má mít možnost diskutovat, rasovat a analyzovat tyto problémy
- 2, Spolecímst SP (SSP) musí doplnit a přispůsobit etické edvasy pro dlasí práci SP, kde jsou et. edvasy problémy komplikovane a edvasné
- 3) na základě tohoto kodexu je úkolm SSP pomáhat jednotlivým SP analyzovat a říšit jednotlivé etické problémy

INFERIORITA → je dince je zcela rávný ma spoločnosti

③ INTEGRACE OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

= slučování, soužití

INKLUZE = má podstatu vše toho, aby se celá společnost měřila, všem by se mělo žít stejně dobře (zdravým i postiženým)

INTAKTNI = nedotčení, tj. kt. nemá postižení

kvalita života je individuální

NAŠ ÚKOL: postiženému poskytnout takové podm., aby jeho kvalita života co nejlepší, co nejvyšší

INTEGRACE: ŠKOLSKÁ

meaning - kl. vzdělávací proud v rámci školství

SOCIALNÍ - jde o začlenění postiženého do společnosti

PRACOVNÍ - prolíná se se sociální int.; různé typy zařízení
tj. do práce (chráněné dílny, pracovní asistence)

Integracní hnutí přichází v 70 letech v USA

"Vzdělání má být poskytnuto všem"

Model: člověk s MP x mentálně postižený člověk → na 1. místě člověk se stejnými právy a povinnostmi

Úmluva o právech dítěte (1989 - přijata OSN)

1, Právo dítěte žít ve vlastní rodině

- u D s MP často dochází k tomu, že kvůli svému postižení musí žít na škole daleko od domova (na internátu) a není s rodinou

2, Právo rodičů rozhodovat o svém dítěti

- dříve to byla samostatnost (rozhodovala komise)

- dnes mají Ro právo na to, kde a jak se bude jejich D vzdělávat

- ředitel má právo D odmítnout, pokud ví, že pro to D nemá požadované podmínky

SITUACE VE ŠKOLSTVÍ

- v nejmenší škole je, aby měla co nejvíce D - dnes se Ro mohou sami rozhodit, do jaké školy dítě nastoupí

- někdy je to těžké, protože Ro dříve D v ZŠ, ale Dny bylo lépe ve ZvŠ

HODNOCENÍ DÍTĚTE

- hodnotit ho více k sobě samému → sledovat jeho vývoj, zda došlo k poru-
m, zda se zlepšilo, zhoršilo, zůstalo na stejné úrovni

- je to pro učitele, kt. mají D s MP ve třídě

- třídní učitel by měl celý kolektiv dětí o situaci toho int. D a MP informovat

ŘEŠENÍ:

- širší slovní hodnocení → po domluvě s Ro
- individuálně → vyhovně - vzdělávací plán → sp. hodnocení IVP
  - regulaci osmor (30% směn a běžných osmor)
  - učivo, kt. s D probíráme

- integraci vhodná už od MŠ

VÝHODY A NEVÝHODY INTEGRACE

- ⊕ dostatek podnětů - cílový život, Ro řešení, mezi vesměny, ...
  - u vyukových podnětů - ne vědy
- ⊕ přínos i pro zdravé jedince, když je s nimi D a MP v kolektivu
- ⊕ socializ. post. a sdruž. vzhled
- ⊖ nevýhody internátů - jsou tam stejně postižení děti
  - ⊖ **INTERNÁT** - nepřirozené prostředí → strukturální (kudičky →)
- ⊕ doma se D učí odpovědnosti - učí se co musí a co nemusí
  - (D jde ven a s b hod se má vrátit → mále x vrátit → odpovědnost)

TŘI SLOŽKY ŠKOLSKÉ INTEGRACE, KTERÉ MUSÍ FUNGOVAT

- 1, DÍTĚ** - co musí, nemusí splňovat → ? pro pedagoga
  - kolik kompetencí musí D mít, aby mohl být integrován
  - (vhodně s ostatními D, kromě sluchových a D a MP)

INTEGRACE (individuálně

skupinově - celá třída s těmi sly, šak do norm. třídy

- 2, ŠKOLA** - musí zajistit pomůcky, prostředí (kreativnost) a učitele
  - měla by spolupracovat s SPC, PPP → vypracovat IVP

- 3, RODINA** - musí fungovat
  - slym o to, jak se D daří, zda mu to jde, jak se mu líbí, ...

JAK DĚLAT INTEGRACI? CO POTŘEBUJEME?

- Ro by měli přijít, či už spolupracují s SPC pro D a ... (1 v kraji)
  - PPP - pro D a SPU a SPCH (LMD), s každým obzorem
  - SVP - sl. vyhovně péči → pro D a poruchami chování
- DIAGNOSTICKÝ ÚSTAV** → DDiU nebo DiU pro D a mladší - D umístěny na urč. dobu, chodí do školy, volnočasové aktivity, D je sledována a diagnostikují se poruchy chování

- potom následují DDo, rodina, vých. ústav, ředitel
v SPC a PPP PRACUJÍ:

1. psycholog
spec. pedagog
soc. pracovník

2. VSTUPNÍ DIAGNOSTIKA a PSYCHOLOGICKÉ VYŠETŘENÍ - v SPC, PPP

SPC - píšou "odborný posudek k integraci"

- obecně se tam D popisuje
- uvědomí co s D dělat, metody a doporučení jak s D pracovat

3. Učitel vypracuje IVP - na základ. doporučení a posudku

- s pomocí rodiny
- napíše jak bude s D pracovat, kdy + způsob hodnocení
+ podpisy (učitel, Ro, SPC a dalších učitelů)

Potom ředitel předá školský odbor KČ a navýšení normativ (potřebují-li
D asistenta, pomocky, bezbariérový přístup)

CÍL NAŠÍ PRÁCE: připravit na život, záleží jaké prostředky zvolíme

DIAGNOSTICKÝ POBYT: potud si nejsem jistí zda má být D integrováno

⇒ 2-6 měsíců; psychol. vyšetření před a po

- je to do té školy, kam by D mělo být integrováno

SPC musí doporučit počet D ve třídě

- doporučení SPC a PPP jsou jiná doporučení, záleží na řediteli školy

Spolupráce Ro - škola - SPC

Individuální přístup

OBRÁCENÁ INTEGRACE

- sdražení D je zahrnuto do kolektivu postižených

✿ novozreché vasky

✿ D má sdražitelné problémy (části operace, ldení)

✿ velikost individuální péče → vých. nebo ved. problémy

✿ potřeba menšího kolektivu → max. 10 D, třicet žáků, správně D

Integrace namí D nikdy uškodit, měla by mu přinést prospěch!

Charla práv tělesně postižených osob - Paříž 1975

Národní plán vyrovnávání příležitostí pro občany se zvl. postižením 1998

OPAK INTEGRACE => SEGREGACE (oddělení, odločení postižených)

INTEGRACE

X

INKLUZE => úplní splnění

- zaměřeno na potřeby jedince s postižením
- speciální intervence
- prospects pro integr. studenta
- dělení směna prostředí
- zaměřeno na vzdělávacího postiženého
- spec. program pro studenta a uč.
- hodnocení studenta expertem

- zam. na potřeby všech vzdělávacích
- experty běžných učitelů
- dobrá vyuka pro všechny
- prospects pro všechny studenty
- celková směna školy
- zaměřeno na skupinu a školu
- celková strategie učitele
- hodnocení učitelem

INTEGRACE a INKLUZE nejsou protipóly => prolínají se

Z PSYCH. HLEDISKA JE INTEGRACE => výsledek procesu učení na kognitivní, emoční a sociální úrovni. Významnou roli hraje motivace odporující úroveň motivaci jedince, neboť se jedná o zápornou situaci integrovaného i jeho rodiny

EPŘÍSTUPŇOVÁNÍ => vzdělání, zaměstnání, kull. vyžití

VYROVNÁVÁNÍ PŘÍLEŽITOSTÍ => realizaci spol. uplatnění -> 14. 4. 1998 Národní plán vyrovnání příležitostí pro občany se zdravotním postižením

Z.č. 39/01/1991 Sb. o předškolních a školních zařízeních -> integraci MŠ a ZŠ

METODICKÝ POKYN K INTEGRACI DĚTÍ A ŽÁKŮ SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI DO ŠKOL A ŠKOLSKÝCH ZAŘÍZENÍ -> konkrétní realizační podmínky

Respektování spec. potřeb = individualizace výchovně vzděl. procesu => harmonický rozvoj osobnosti D => odlišné rájiny, temperament, osob. vlastnosti, styl učení...

- => INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PROGRAM -> musí vycházet z:
  - kvality analýzy D a postižení
  - analýzy problematiky daného druhu postižení
  - důvěrné analýzy integrujícího prostředí
  - schopnosti týmového přístupu spolupracujících odborníků

DÍTĚ - ŽÁK

DRUH POSTIŽENÍ

ŠKOLY

CO JE TŘEBA PRO INTEGRACI?

1, legislativní rámec

LEGISLATIVNÍ RÁMEC

2, řešit otázky - kdy a za jakých podm. integrovat (co rozdělí pokud ji to vhodné)

3, výchovně připravit na povstání celou společnost

PŘIPRAVIT SPOLEČNOST
KDY INTEGRUOVAT

INTEGRACE LIDI S MENTÁLNÍM POSTIŽENÍM

CO JE DŮLEŽITÉ PRO INTEGRACI?

- jaké hodnoty má jedinec x jaké hodnoty má společnost
  - materiální raměnků → neusnadňují postižení
- normy ve společnosti
  - relational rámec, osobní přístup člověka ke člověku
- jaký je poměr mezi minoritou a majoritou

PSYCHOLOGICKÁ VÝCHODISKA INTEGRACE

- informovanost o lidech se sdz. postižením
- zkušenost setkání
- výchova

ŠKÁLY INTEGRAČNÍCH STUPŇŮ (WHO)

- 1, socialně integrovaný člověk - nejvyšší stupeň, účastní se všech složek společnosti
- 2, omezená účast ve společnosti
- 3, omezená účast s soc. vztahy
- 4, omezená účast
- 5, ochuzené vztahy - začíná mít problémy s blízkým okolím
- 6, redukované vztahy - ztrácí schopnost udržovat kvalitativní vztahy s okolím
- 7, načtené vztahy
- 8, osoby společensky úplně izolované - těžký autismus, hlub. MP

INTEGRACE V PRAXI

- ŠKOLSKÁ
  - individuální začlenění postižených do běžných tříd běžných škol
- PRACOVNÍ
  - NGO, chráněné dílny, podporované zaměstnávání
  - EQUAL - nový projekt → zaměstnávání lidí s hendikepou
  - u firm nad 25 zam-čů →
- SOCIÁLNÍ
  - nejzranitelnější oblast, hl. u lidí s MP → je to s každým p.m.s
  - výchova, informovanost, „prosocialita“

4, SPECIFIKA TĚLESNÝCH POSTIŽENÍ A DLOUHODOBÝCH ONEMOC.

SOMATOPEDIE = část specialní pedagogiky, bt. se zabývá výchovou a vzděláváním tělesně a zrakově postižených jedinců (D, mládež a dospělí)

- spolupracují: somatologie, neurofyzologie, kinaziologie, ortopedická protetika, 4, spec. ped. i obecná pedagogika

DEFEKT - DEFEKTIVITA - POSTIŽENÍ - HENDIKEP

TĚLESNĚ POSTIŽENÍ JEDINCI → D, dospívající a dospělí jejich postižení opárá se radí nosného a pohybového ústrojí + lidé s metabolickými nebo endokrinními poruchami, lidé s degenerativními onemocněními + kramalci

VADY VROZENÉ

1, amélie = chybějící končetiny

6, luxace kyčelních kloubů

2, dismélie = neúplně vyvinuté končetiny

3, všechny formy DMO

4, degenerativní onemocnění = myopatie = progresivní svalová dystrofie

5, vrozené koestřepy (páteře a měchy)

- u D k rozvíjení vedou k méně podnětů, často USP, NRP, ledně, ortopedovny

- hospitalizační syndrom

- smíse se hendikepem nvyrovndroji (nepomaly nic jiného)

VADY ZÍSKANÉ

1, úrazy hlavy

2, úrazy páteře

} stahy do vody, jízda na kole

3, amputace

- dochází k změně rovnovážní situace = SOK; soufalské okolí

- sděsí na ně kv, kdy k úrazu dojde, na dělce nvyrovndroji se s postižením

ĎĚTSKÁ MOZKOVÁ OBRNA (DMO)

- skupina chorobných stavů, kde v popředí jsou poruchy motoriky (hytnost, sval. tonus, může být MR, epilepsie, SPU a choroby)

PRÍČINY:

• perinatálním období - infekce, nevolnosti, úraz II, nedonořnost, anomálie dělohy

• perinatálním období - asfexie, porodní trauma, instrumentální porod, Do ↓ porodní váhou (1500g) před 40 týdny

• postnatálním období - infekce (NS, zápal plic, novorozenecká šloubitka při Rh inkompatibilitě, úrazy, poruchy metabolismu

DĚLENÍ DMO:

1, FORMY SPASTICKÉ

a, diparetická - dolní končetiny, - tonus na vnitřních stranách stehen, chodí po špičkách, skřecení achilovky

b, kradyparetická = horní a dolní končetiny, MR, epilepsie

c, hemiparetická = spastické postižení horních kon. příč. než DK; postlesní jedné poloviny těla

2, FORMY NESPASTICKÉ -> většinou normální intelekt

a, hypotonická - snížení sval. napětí, značná psychomotorická retardace
- do 3 let přechází do formy opistické nebo dyskinetické

b, dyskinetická - neovladatelné nimovolní pohyby

LEČBA: (TEPLICE, LUŽE-KUŠENBERK = rehat. léčebna)

= věcná léčba, lymfotická (RO + lékaři + Y, SPEC. PED.)

• VOŠTOVA METODA - oživování reflexů tlacím na různé body

• BOBATHOVA METODA = násobek normálního postavení a korekční reakce - **FACILITACE**

- normální tonusové chování, bt. umožňují pohyb, který mělo schopno provést

• kalneditapie, laserové metody, fyzioterapie

DĚTSKÁ ODRA

- od 1960 se očekují další virové infekční onemocnění

MOŽKOVÉ ZAŇĚTY

1, MEMINGITIDY (záneť mozkomj. blan) - ↑ teploty, bolesti hlavy, vrácnání, poruchy vědomí; bakteriální x virové

2, ENCEFALITIDY (záneť mozku) - chronické následky až smrt

MOŽKOVÉ NABORY

= sumoty, vyplývají se temiparizy, parizy mozkomj. nervů, epilepsie

DEGENERATIVNÍ ONEMOCNĚNÍ MOZKU

1, FRIEDREICHOVA CHOROBA - mezi 6-10 lety; chůze opila, nejista, hořší se, odřevutí končetin, deformity nohy - KOŇSKÁ NOHA

2, MARIEOVA CHOROBA - v pubertě, postlesní poruchy a obratnosti horních končetin

3, ROZSRUŠENÁ SKLERÓZA MOZKOMIŠNÍ - onemocnění CNS; 20-30 rok, zedění po 40, kolísavý průběh (chování x zlepšení); ač imobilita, zhoršení vidění

- čím je čl. mladší, tím horší průběh

* ONEMOCNĚNÍ PĀTERĚ - ROZŠTĚPY

- 1, ROZŠTĚP PĀTERĚ (s prvními třídami gravidity 4.-6. týdnů)
- 2, MENINGOKÉLA - rozsepy' vyřívá mozkových a míšních plav
- 3, MYELOKÉLA - vyřívá míchy (bez pokrývky kůže)
- 4, MENINGOMYELOKÉLA - vyřívá částí míchy vyřívá dráždí s páteří ke hantlům

* SVALOVÉ ONEMOCNĚNÍ

PROGRESIVNÍ SVALOVÁ DYSTROFIE (DUCHENOVA MYOPATIE) - dědičné onemocnění na chromosomu X, chtáči od 3 let, přiměřená M

- kolébavá chůze, bederní hyperlordóza, hypertrofie' vyřívá svaly
- postupně' slabnutí' a atrofie svalstva pánve, z následuj' postavení klopů, HK v ngohardu => ličtů se oddalují plná nehybnost

SYRINGOMYELIE

- potucha vyřívá míchy - neurazit se, patřily destrukce svalů na rukou
- DK oparické, kůže stamitelná, opatř se hojí

DEGENERATIVNÍ ONEMOCNĚNÍ MÍCHY

- 1, AMYOTROFIE - ARANOVA-DUCHENNEOVA - onemocnění' Do, polizivů' diat. svalů ruky
- 2, PROGRESIVNÍ BULBARNÍ PARALÝZY - konci radušením
- 3, CHARCOTOVA HETOC - s Do, + radušením, di parálza chabá HK, ~~to~~ oparické' DK

EPILEPSIE = závažná neurologická porucha

a, generalizované záchvaty

- tonická klonická (grand-mal)
- tonická, klonická, atonická
- absence (epetit-mal) = plošně zasahují mozek

+ rozštep

VROZENÉ PORUCHY METABOLISMUS

- cukrovka, astma, alergie

*, parciální záchvaty LOŽISKOVÉ ZÁCHVATY

- 1, jednoduché - bez poruchy vědomí; vegetativní symptomy
- 2, komplexní - s poruchou vědomí

TONICKO-KLONICKÝ ZÁCHVAT => předchází aura, bez vědomí, silněmi, jazyk

ABSENCE - záchvat bez hnutí, náhle ztráta vědomí, několik sekund

DIAGNÓZA - klinický stav s EEG - 3 základ. faktory

- 1, epileptické ložisko - s mozkem je patologická el. aktivita
- 2, záchvatová pohotovost
- 3, epileptogenní podnět - vložení' spouštěcí záchvatu

= chronické onemocnění porušení nervových záchvaty

RYSY OSOBNOSTI TP A DLUHODOBĚ NEMOCNÝCH

- egocentrismus - nelahotičnost, přecitlivělost na mardšky na rodi. star
- negativismus, schizoidnost, nesamostatnost
- mala' sociabilita, málo aktivní životní styl
- agresivita, lhostejnost, pohodlnost
- silová nerovnováha - stádní mládež, porušení sebehodnotení

VÝVOJOVÁ HLEDISKA A CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY POSTIŽENÍ

• 0-3 roky

- nedostatek podn. - dítě odkávané na to, vytrvá se odhlady motoriky
- nebezpečí egocentrismu, schizoidnosti na drakých

• předškolní věk

- stahy k ostatním dětem, oraba vyronal se odtravím, vytrvá se odhlady
- vyvoj motoriky, ejimnování pohybů (velký vyronam HER)
- málo dochází k přestaci - Dva sačina tvrdě uvědomovat postisimí
- nebezpečí opoždění rozumového a prabového vyvoje

• školní věk

- rozšířený opolecimský okruh, D klada' stejné pod kamacidy => podokupimy
- pubertě dysharmonie těl. propocet, omesimí pohybů => ostironuje psychologický vyvoj, batičke hodnotimí se i dclí; KOMPENZČNÍ PROGRAMY (Sport, kultura...)

• mládež

- ukl dnimí, vyronimí, osbru' oáliby; profiorientace; praconi' a partnerste' stahy
- sekundní hodnotimí drakúho pohlaví; lépe uvědomí o stosemou vedou

• dospělost

- rozclily mesi TP Ža M (sal. rodiny), osamostatnimí, na vedou sil, sek

• starí

- psychický star a motorika na lakové' xroni, aby mohle být nesclivoly

BARIÉRY: orientacní - dopravní - architektonické - komunikační

NEBEZPEČÍ: • soc. izolace

• soc. vyloacimí

• agresivita, silana

• bagatelizaci

• aneurizimí, raneclbimí, lyximí

1, POHYBOVÉ VADY

a, lidské oslabení - ↑ umírátnost při chůzi, sestání
- u 70% státní populace

• ortopedické vady páteře - hlavní hyperkyfóza (kulata záda)
- hyperlordóza - ohnutí páteře dopředu
- phalioza - ohnutí do stran

• ploché nohy = 1/2 částí okružního oblouku

• oslabení lidské pohody - SEKUNDÁRNÍ - v důsledku jiné choroby
- srdcové, dýchací, revma, alergie, stavy po operacích, úraz

b, DMO

c, EPILEPSIE = chronické onemocnění prozášení nervovým ráchvaty

d, ROZŠTĚP PÁTEŘE (spina bifida) - MENINGOMYELOKÉLA

- čtyři obratle a mýdral. plochy na

MENINGOKÉLA = mozek myšle mozkových a míšních pler

MENINGOMYELOKÉLA = myšle částí mídy a její část obratli z páteř. b. míšle

MYELOKÉLA = myšle mídy

e, PROGRESIVNÍ SVALOVÁ DYSTROFIE

f, AMPUTACE KONČETIN - nehody, procv, vybuchem
- paly

KOMPENZAČNÍ A PROTETICKÉ POMŮCKY

= ortopedická protezika - myšle proti, orti, ort. duvi...

• POMŮCKY PROTETICKÉ

- ma k karský podpis

a, PROTEZY H.K.

- kosmetické

- ofením mistrum (hák, pracovní nástavec)

- mechanickým uchopením, ovládaným taly

- závazím sdružením síly elektrickým, slačným plynem CO₂

b, PROTEZY D.K.

- učení pro křesnou chůzi

- učení pro spodovní učily

c, ORTÉZY

d, ORTOPEDICKÁ OBUV

2, měkké mandráče = křivní pásky, gumové pavnčochy

4, EPITÉZY = čerstvá lila a esličidlo křidla = epilira pesu, aut. pelka

3, HOLE A JINÉ OPĚRY PŘI CHŮZI

- vycházková kůl
- francouzské kůl
- podpazní kůl
- chodítka

• POMŮCKY KOMPENZAČNÍ

- kompenzační postavení - usnadňuje prosvícení denních činností

Pomůcky = pro vaření a jídlo

osobní hygienu

oblečení, komunikace

vpravy bytu a domácí práce

rodilání a sábov

řomůcky pro klienty: jednoruční

na lůžku a na vozíku

• omezenou bybnost' či sílu H.K.

• bñrem, nevidomé

a, řomůcky pro dopravu

INVALIDNÍ VOZÍK

MOTOROVÁ VOZIDLA řupravená auta, nenkovní vozíky → děti, klasy

autobusy - majezdní rampa

b, elektrické řomůcky - individuální používání doma

• ELEKTROSTIMULÁTORY - pro klumení bolisti, pro vyprosdňování
močového mědýže

• PŘÍSTROJE PRO NÁEVUK - EEG, brenní tlak, srdeční tep

• SLOŽITĚŠÍ PŘÍSTROJE PRO KOMUNIKACI VELMI TĚŽCE TĚL. POSTIŽENÍ

5. SPECIFIKA SOCIÁLNÍ PRÁCE S TĚLESNĚ POSTIŽENÝMI A DLOUHODOBĚ NEMOCNÝMI

= efektivní soc. politika by měla směřovat k postiženému, respektovat jeho možnosti,
potřeby a osobní specifika

SPOLEČENSKÁ INTEGRACE VEDE 3 CESTAMI:

- 1, prevence
- 2, rehabilitaci (uvelená rehabilitaci)
- 3, vyrovnávání příležitosti

PREVENCE - předcházení nemocem a rizikovým stavům

a, primární - preventivní prohlídky, dodržování léčebného režimu

b, sekundární - sledování starší rizikové populace

c, terciární - udržování staršího stavu, udržování rehabilitace

podle WHO - stav úplné fyzické, fyzické a sociální pohody, nikoli jen
ZDRAVÍ nepřítomnost nemocí

⇒ naučení a jednotlivých subsystémů → dopad na fungování celého systému

X SUBJEKTIVNÍ DETERMINANTY ŽIVOTA S POSTIŽENÍM

1, zdravotní stav a omezení, která z něho vyplývají (chor. onemocnění...)

2, osobnostní rysy daného jedince

3, vlastní sebehodnocení ve vztahu k postižení

4, schopnost voládnout nepřiznivé životní situaci

5, vnější vlivy na nichž je jedinec závislý - rodina, ušší soc. prostředí

X OBJEKTIVNÍ DETERMINANTY POSTIŽENÍ

1, společenské vědomí, postoj k postižení, společenské stigma

2, stav životního prostředí

3, soc. politika státu

4, redistribuční politika

5, politika zaměstnanosti

6, soc. služby

SOCIÁLNÍ INTEGRACE

= proces normativního společenského začleňování specifických osobních skupin
do volitváckého a pracovního procesu, života společnosti

podmínky: legislativní rámec

LEGISLATIVA

otázky kdy a za jakých podmínek integrovat

KDY A JAK

psychom. působení na akce společnosti

ČELA SPOLEČNOST

- 1, Inkluze = úplné splnění
- 2, Integrace = zapojení, začlenění
- 3, Adaptace = přizpůsobení se
- 4, Utilita
- 5, Inferiorita

CÍLE SOCIÁLNÍ INTEGRACE

- primární rodina - problémy zdravotnosti, vysoke náročnosti
- ⇒ podpora těchto rodin: lékařská, ekonomická, metodická, Ψ = funkční dynamický systém
- intenzita podle druhu a st. postižení

POSTOJ RODINY K POSTIŽENÍ: kognitivní - emocionální - konativní

REAKCE NA POSTIŽENÍ: fáze shok a popření

fáze postupné akceptace a vyrovnávání se
fáze realismu, omezení

PŘÍSTUP RODIN: soustředění se na D a postižením a odsezení sdražený
soustředění se na D a drak, bt. náhradit strádání R

- vychova a vzdělávání - zarazení do běžných škol - bestaxierovost
speciální školy, domovy R, stacionáře (od 1.1.05 jen ZŠ)
- speciální poradenství - studijní kare' píčov - časová diagnostika
PPP - upřesňování škody, příprava na bud. problémy
psychov. poradenství na školách
SPE

- legislativa ⇒ hodně dělají jednotlivé organizace, bt. sdružení lidí s post.
⇒ ovaz tělesně postižených

VLÁDNÍ VÝBOR PRO ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÉ OBČANY ⇒ poradní a konsultačně-expertní
orgán při Úřadu vlády ČR (předseda - přemier, vlády ČR a místopředseda - předseda SZOZP)
⇒ pracovníci vyhodnocují koncepcie a opatření týkající se řešení problémů, analyzují
své důsledky plynoucí z postižení

SBOR ZÁSTUPCŮ ORGANIZACÍ ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝCH (SZOZP) - sdružení sob. reglo-
rodních a celostátních svépomocných organizací ⇒ podnily na směru legislativy

MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE ⇒ OSN - komisař pro otázky ZP

⇒ RADA EVROPY - komisař pro rehabilitaci a integraci postižených

⇒ MEZINÁRODNÍ ÚŘAD PRÁCE

14.4.1998 národní plán vyrovnávání příležitostí pro občany se ZP

• politika zaměstnanosti

→ úprava pracovních podmínek

- vytváření pracovních míst (sam-til musí dostat dotaci na přeprac. místa)
- organ. na 25 sam-til přiměst zaměstnanosti lidí zp 4%
- daňové zvýhodnění
- úhrdní dluhy, podporované zaměstnávání

Evropská charta o zaměstnanosti, evropský akční program boje proti nezaměstnan.

• politika sociálního zabezpečení

3 pilířů: systém soc. pojištění (nem., důchodové, akt. pol. sam.)

systém státní soc. podpory = dávky keřtované, nekeřtované

systém soc. pomoci

⇒ změnil přístup úředníků (poskydají empatii)

⇒ důchod a dávky neodporují reálným životním nákladům (chudoba)

• odrazovnická politika → dostupná soc. péče

→ odraz. péče, rehabilitace

protiletické pomůcky, líhy

• sociální péče a služby

ústavní zařízení

ÚSP (ZBŮCH, BRNO-KOČIANKA), JEDLIČKŮV ÚSTAV - PR. + LIBEREC

domovy nebo penziony

stacionáře (denní x týdenní)

hospice

podpora v domácím prostředí

domácí péče (dochází ošetrovatel)

OP

respirační péče = odlehčovací péče

formy = poskytována doma

formou mlč. Ro mimo domov

11- péče aholetivní mimo domov

dlohodobě poskytována mimo domov

péčovatelská služba

UCELENÁ REHABILITACE

Jan Starý, Amel ng, O. Uklup

= souhrn všech opatření potřebných k zajištění nebo návratu postiženého do společenského prostředí a do života

= koordinované a kombinované využití lékařských, soc., vzděl. a profesních

posvědění k výkonu jednotlivce se účelem získání nejvyšší možné míry schop.

• **ZDRAVOTNÍ REHABILITACE** - uvaží léčebných metod pro obnovu straconých schopností nebo stabilizaci stavu klienta

- reparace - radikální (operace)
- medikace - farmakoterapie
- psychoterapie - elektrošok, nápravný křeslo
- ergoterapie - léčba prací

• **PSYCHOLOGICKÁ REHABILITACE**

- individuální a skupinová PST
- aplikovaná PST → musicoterapie, arteterapie
- ke zlepšení psychosociálních dovedností

• **SOCIÁLNÍ REHABILITACE**

- socioterapie = náprava či vsměrnění vztahů, posílení statusu jedince, rodiny
- případová práce, skupinová práce, KI

• **PEDAGOGICKÁ REHABILITACE** → výchova, vzdělání, příprava na život

- redukce
- kompensace
- vychování individ. vzděl. plánů a jejich realizace IVP

• **RODINNÁ REHABILITACE** → zaměřeno na nápravu rod. vztahů, respitní péče

- práce s rodinou, rodinná terapie, skupinová práce

• **PRACOVNÍ REHABILITACE** → uplatnění na trhu práce 435/2004 Sb. o rané intervenci

- profesní příprava - školy
- karierové poradenství - UP, JOB kluby
- přístupem k trhu prac. příležitosti
- UP, personální a prac. agentury
- vychování a ochrana pracovních příležitostí

• **VOLNOČASOVÁ REHABILITACE**

Cíl: snížit a eliminovat či kompenzovat příčiny, kt. postihávají jedince v rámci jeho plnohodnotným začlenění do společnosti

- využítí jednotliv. metod SP (KI, rodinná ter.) vždy se souhlasem klienta

VYROVNÁVÁNÍ PŘÍLEŽITOSTÍ

= proces, který umožňuje, aby bydlení, doprava, sociální a zdravotní služby, vzdělávání i pracovní příležitosti, kulturní a společenské činnosti byly přístupné všem včetně ZP osob. Cílem je plná integrace

- olymá práce
- přístup ke službám
- přístup k využívání jednotlivých zdrojů ve společnosti

DIAGNOSTIKA TĚLESNÉ POSTIŽENÉHO

= stanovit možnosti začlenění a integraci

1, **motorika** - psaní, hygiena a sebeobsluha...

2, **soc. oblast** - vztahy, chování, sociometrie

3, **citová oblast** - impulzivita, plachost, střídmí mládí, reálná představa o síle

4, **rozumová oblast** - myšlení, paměť, pozornost, orientace v prostoru a čase

5, **Textální oblast** - artikulace, skladba řeči, soc. učení řeči

6, **Diagnostika rodinného prostředí** - typ vzhledu, mat.-ekonom. podmínky
- vztahy v Ro, pedagog. v rodině, předčasná

POSOUZENÍ ŠKOLNÍ ZRALOSTI

- zda umí udělat kličku → jinná motorika **MOTORIKA**

- Filipova míra → odhodnot pravou ruku přes hlavu na levé ucho

- Jiráskův test → kresba postavy (klasnější verze)

- pozornost, paměť, grafomotorika, komunikace

- schopnosti pohybu celého těla

- typový se zorním a celohimn (opředěný x patologický)

- stavba motoriky → zjištění struktury a malá k PITO-metodické **MOTORIKA**

ÚSTAVNÍ PÉČE

19. st. - **Jan Slavoj Amerling** - učitel v Kateřinkách, v Praze Krči

- 1913 **prof. Jedlička** USP pro TP - v Praze a Liberci **PRAHA x LIBEREC**

- 1950 **Kálov pro TP** v **Brno - Kocián** (okraj obkup)

- 1968 **Kálov pro TP** ve **Zbých u Plzně**

PROBLÉM: na ÚP spolupracují 3 křesly **MŠMT + MZDR. + MPSV**

PRÁVNÍ NORMY V ČR

1, **MŠMT** = zákon o MŠ, ZŠ, SS...

METODICKE POKYNY

- o k integraci Pa žáku o TP
- o pro vřasování D o křehým MT
- o k doplnění vzdělání
- o pro rozjítím logopedické péči

2, **MPSV** - **METODICKE POKYNY**

3 pilířů: soc. pojistím - sláhu soc. podpota - soc. pomoc

Z. č. 100 / 1998 St. o soc. zabezpečení

CHARTA PRÁV TĚLESNĚ POSTIŽENÝCH - Paříž 1975

"Každý TP má stejná práva a povinnosti jako jakýkoliv jiný člověk."

ČLÁNKY:

- 1, TP má právo na výběr místa, kde bude žít
- aktivní bydlení, politika, CHB, podpora bydlení
• MÍSTO, KDE BUDE ŽÍT
• LÉKAŘSKOU PÉČÍ
- 2, TP má právo na založení rodiny
• ZALOŽENÍ RODINY
- 3, TP má právo na kvalitní a kvalifikovanou pomoc - OA, př. světa
- 4, TP má právo na lékařskou péči, kt. spočívá v tom, se musí rozhodovat
o svém osudu
• KVALIFIKOVANOU PÉČÍ
- 5, TP má právo na technickou pomoc v ČR
- sděl. ⇒ příspěvek na zakoupení auta - kusein - na úpravu vozidla
• TECHNICKOU POMOC ČR
- 6, TP má právo na účast na spol. životě
• ÚČAST NA SPOL. ŽIVOTĚ
- 7, TP má právo na přiměřený příjem, kt. mu zajistí důstojný život
• PŘÍJEM

MADRIDSKÁ DEKLARACE - 2003

- 1, osoby se ZP mají stejná lidská práva jako ostatní občani
• LIDSKÁ PRÁVA
- 2, ZP musejí mít rovné příležitosti, ne chabitu
• ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI
- 3, musejí být smysluplné barikty k soc. vyhoštění (chudota, spol. aktivita)
- 4, ZP nesmějí být diskriminováni
• DISKRIMINACE
• ODSTRANĚNÍ BARIÉR
- 5, osoby se ZP se musejí brát jako kormoraní skupina
• ROZHANITA SKUPINA

• 3 stupně postižení ve vztahu k vyhodně

1, ZPS (změněná pracovní schopnost)

- přednostní ošetření u lékaře
- jiný systém pro koordinování prac. poměru
- org. nad 25 osob - uč. zaměstnat 4% se ZPS

2, ZTP

- při dopravě vyhledy; slevy na kult. a sport. akcích
- + vše co je v 1

3, ZTP/P (s přidáním)

- vyhledy 1. a 2.
- + přívodů může být sdělna

6. Specifika duševných porúch

ABNORMITA OSOBNOSTI

- porucha dynamiky rovnováhy medzi prostredím a osobnosťou
- porucha jednotnej koordinácie psych. procesov a činností (potvrd.)
- porucha vyberového charakteru potvrd. + neschopnosť selekcie cieľu
- narušenie psychiky jako energetického systému

KRITÉRIA NORMALITY

- 1, štatistické
- 2, norma jako zdraví
- 3,
- 4,
- 5, ontogenetické

DUŠEVNÍ PORUCHA (MKV-10)

= existenciu klinicky rozpoznateľného rozboku súvisiaceho s tým chorámi, kt. je v
 niektorých prípadoch spojený s porušením mysle a narušením jej

ETIOLOGIE DUŠ. PORUCH

- v niektorých prípadoch nemí ešte úplne ujasnené
 vplyvy: pre-, peri- a postnatálne
 det. faktory: biologické = heredita
 sociálne = prostredie

etiologický faktor: ENDOGENNÍ = vznikajúci vo vnútri
 EXOGENNÍ = vznikajúci vonku, prírodné aj umelé okolie

PATOGENEZE: kúsne spojený u 2 ľudí (jeden má horšie, druhý ľahšie)

PSYCHOSOCIÁLNI TEORIE VNIKU DUŠEVNÍ PORUCHY

- FREUD = uspokojenie sexu. nymozovej fázy sexuality
- ADLER = obrana proti pocitom slabosti
- SULLIVAN = vplyv správnych interpersonálnych vzťahov
- EISENCK = osvojovanie si nepriaznivých noriem chorámi
- ROGERS = konformismus narušujúci vzťahy s blízkosťou ľudí

1, PORUCHY KOGNITIVNÍH PROCESŮ

a, poruchy vnímania

vplyv = kognitívny a zároveň poznávací psych. obracovanie objektu či situácie, re. kt.
 sa subjekt nachádza
 - niektorí sa prejavujú i u dvo. zdravých zdravých ľudí

• **ILUZE** - neadikvátne, skreslený výjav, vzniká nesprávným posúdením na naše smysly

- kvalitatívny, kvantitatívny, afektívny

f **nepravé** = uviedomuje si, že jeho vnímanie je klamné (parás = sklenená odoňa)
pravé = človek o realite vnímaného javu presvedčen = **PRÍJAZD VAŽNÉ DUS. PORUCHY**

• **HALUCINACE** - najednoduchšie poruchy vnímania, vnímanie s daným prostredím neexistujúci skutočnosti

f **nepravé** = **PSEUDOHALUCINACE** - uviedomuje si nerealnosť toho čo je

pravé = je o existencii javu **nepravé** presvedčen

* **HALUCINACE SMYSLOVÉ**

• **ZRAKOVÉ** - **PICKOVY VIZE** - dojem horceni slin

PEDUNKULARNI LHERMITEROVY HAL = LSD - kvety, pláca

• **SLUCHOVÉ** - hlasy (imperatívny, domlouvajúci...)

• **ŮCHOVÉ, CHUŤOVÉ**

• **POHYBOVÉ** = **HOL POSEDLOSTI** - telo je posedlé jinými bytostmi

• **INADKVAŤNI** = slyšeni nosem, acháni slasy

* **HALUCINACE PSYCHICKÉ**

• **AGNOZIE** - porucha poznavání předmětů reálného světa

• **PSYCHOSENZORICKÉ** -

dijsa ne	= ja vidim ho	} vnimani
dijsa elendu	= ja slysim ho	
dijsa netu	= ja prozim ho	

• **SMYSLOVÉ KLAMY**

• **PAREIDOLOGIE** = konkr. obrasy a nekonal. obrasy (miraky)

6, poruchy paměti

= vylíkat, uchovat a vytavit + zapamatování

* **DETERIORACE PAMĚTI** - chorobný úlytko paměťových schopnosti organ. původu
- ve věm drasu, nádorů

* **AMNÉZIE** = po drasu, el. šoku,

= časově ohraničená dráta paměti

* **PARAMNÉZIE** - nepřesnost, nepřávnost reprodukce + konfabulace

* **KVANTITATIVNÍ PORUCHY** - **HYPERMNÉZIE** = jednotke obilena paměť (rež. počtáři)
HYPOMNÉZIE = kvale mivim pam. schopnosti

* **VEPOHINKOVY KLAM**

* Kájivá léz (PSEUDOLOCIA PHANTASTICA) → porucha osobnosti, hysterie

* účelová léz

* milosrdná léz

* KRYPTOMNÉZIE = schopnost jít představená s' skal, minulostně 'plagiáty'

* ERTMÉZIE = špatná časová lokalizace opicně 'nepomínky'

c, poruchy myšlení

MYŠLENÍ = rozeznání a zprostředkování poznávání skutečnosti

* ZPOMALENÉ MYŠLENÍ = u MR, únava, strach

* PŘEKOTNÉ MYŠLENÍ = myšleny 'obasocia' na jistotu jejich kvality

* ZABÍHAVÉ MYŠLENÍ = schopnost oddělit podstatné od nepodstatného

* ULPÍVAVÉ MYŠLENÍ = přimíst na 1 algoritmu na druhé'

* MYŠLENKOVÝ ZÁRAČ = u MR, schizofrenie

* OBSEDANTNÍ MYŠLENÍ = přisnání neurózy (samela jsem?)

PORUCHY TEMPA - BRADYPSYCHIASIS = celkové zpomalení, MR, deprese)

TACHYPSYCHIASIS = zrychlení myšlení, manické stavy, intolance

KVALITATIVNÍ PORUCHY - BLUDY = chorobně vzniklé myšlené přesvědčení, j'omí nepřekonatelné přesvědčení (na chorobném psychotickém podkladě)
- schizofrenie → polichy' slis na choránie

2, PORUCHY EMOCI A MOTIVACE

a, poruchy emocí

CITY = odraz vztahu člověka k předmětům a jím vníjícího světa a složné činnosti a vyjadřující subjektivní prožívání tohoto vztahu

* GLOBALNÍ PORUCHY - cilová labilita = ↓ frustra. toleranca, směny nálad
cilová apatie = apatie, ↓ cilové rozhodivosti
cilová ambivalenca = protichůdný emoční vztah

* PORUCHY AFERTU - polichy' afekt
strach = přimona' obava, neodkrátné křikem
žal = nemyslný strach

* PORUCHY NALAD ⇒ nálada = dileterající emoční stav, od vnějších v'čin a prož.

• EUFORIE

• MANICKÁ = veselá

• DEPRESIVNÍ - smutná, p'illum aktivita

• PARADOZNÍ - na pohěbení se smíjí

b, poruchy ^{vele} ~~volle~~

VŮLE = močimá autoregulační schopnost, bt. usmírněje jedinec člověka

* **PORUCHY AKTIVNÍ VŮLE** = stráda rozhodnosti

* **PORUCHY PASIVNÍ VŮLE** = nedostatek vytrvalosti

* **ABULIE** = úplná chybění volních kompetencí, w depresí

* **HYPOBULIE** = snížení volních kompetencí

* **HYPERBULIE** = nadměrná $\uparrow$ $\uparrow$ $\uparrow$ w manii

c, poruchy pudů

PUDY = mají obsah, směr a vyjádření w jistém individuální variabilitou

= vyvíjejí se během ontogeneze

= vrozené tendence k urč. chování, jehož cílem je zachování jedince, nebo zachování rodu

* **PORUCHY PUDŮ = ZACHOVÁNÍ INDIVIDUA**

◦ **PORUCHY OBĚIVNÉHO PUDU** $\left\{ \begin{array}{l} \text{bulimie} \\ \text{anorexie} \end{array} \right.$ $\left\{ \begin{array}{l} \text{pedofilia} = \text{drávené jídlo} \\ \text{PIBA} = \text{požívání káblků, ...} \end{array} \right.$

◦ **PORUCHY PUDU SEBEZÁCHOVY** $\left\{ \begin{array}{l} \text{resilění} = \text{strach v běžných situacích} \\ \text{oslabení} = \text{chtěl bychodit +} \\ \text{nehygieničtější, masturbace, seb. pokus} \end{array} \right.$

◦ **PORUCHY ORIENTAČNÍHO INSTINKTU** = ~~sexuální~~ oslabení, chybění

* **PORUCHY PUDŮ = ZACHOVÁNÍ RODU**

◦ **PORUCHY SEX. PUDU** $\left\{ \begin{array}{l} \text{KVANTITATIVNÍ} \\ \text{KVALITATIVNÍ} \end{array} \right.$ $\left\{ \begin{array}{l} \text{exkomnie} \\ \text{ne dispenke} \\ \text{transsexualita, pedofilia, roofilia} \\ \text{sadomasochismus, exhibicionismus} \end{array} \right.$

◦ **PORUCHY RODIČOVSKÉHO PUDU** $\left\{ \begin{array}{l} \text{samochování, týrání} \\ \text{opici láska} = \text{přehnaná láska} \end{array} \right.$

3, PORUCHY VĚDOMÍ A POZORNOSTI

a, poruchy vědomí

VĚDOMÍ = stav vědomí v němž probíhají neurofyzilogické procesy

* **ZASTŘENÉ VĚDOMÍ** = slyšnostně snížená psych. i těl. projevy člověka

◦ **SOMNOLENCE** = pokles vědomí, pozornosti, ch. se nebudit

◦ **SOPOR** = hlubší postavení vědomí, lze probudit, nelze komunikovat

◦ **KOMA** = líný stav uvědomění

◦ **SYNKOPA** = náhlá, krátká stráda vědomí

* OBLUŽENÉ VĚDOMÍ = p. časové, prostoroové a přirovná orientace

• DELIRIOZNÍ STAV - halucinace, iluze

* HRÁKOTNÉ STAVY = je na ně úplná amnézie; ORGAN. DUŠ. PORUCHA

- formy chorobné, bt. jsou s rozporu s větel. a tendencemi

15, poruchy pozornosti

POZORNOST = zaměřením našeho vnímání

4, PORUCHY OSOBNOSTI

- stav, bt. se projevují nepřiměřením nebo nadměrně zvýšeným povahovými vlastnostmi - oblasti Pa & citů, nálad, pudů, temperamentu, síle, charakteru a podvinností, maladaptivním a krutě nežádoucím chováním, bt. typi s tím jedinec, okolí nebo oba dva

OSOBNOSTI PODLE KRITÉRIA NORMALITY

* NORMALNÍ OSOBNOSTI

└ úvěrnost = nepozorněji na sebe, rozhodují se

akcentování = zvýšením některých osobnostních rysů (nemí patičky)

* PATICKÉ OSOBNOSTI

└ ANOMÁLNÍ = s negativním ohledem se vymyká normálu, aniž by tím byl subjekt sám nebo okolí

PSYCHOPATICKÁ - poruchová osobnost, poruchová porucha
- typi tím subjekt i okolí

ETIOLOGIE

- BIOLOGICKÝ FAKTOR → krevní

neř na plod = abas matky, drobná poranění při porodu

- PSYCHOSOCIÁLNÍ FAKTOR → rod. prostředí, výchova, záhy | s karm. on. log. gen. |

KLASIFIKACE PORUCH OSOBNOSTI

1, PARANOJNÍ OSOBNOST - podezřívavost, nelibost

2, SCHIZOJNÍ OSOBNOST - introvert, odlehčený do sebe, lhostejnost

3, DISSOCIÁLNÍ OSOBNOST - kradle mezi jeho chováním a normou společnosti

4, EMOČNĚ NESTABILNÍ OSOBNOST - proměnlivost nálad a impulzivní jednání
- štěstí, partner, zaměstnání

5, HISTERICKÁ OSOBNOST - křákalnost, realita se jim odá příliš jasně

- plon ke krami, manipulaci, cit. vyhledání

- 6, OBSEDANTNÍ OSOBNOST - neochodnost, nejistota
- 7, ÚZKOSTNÁ OSOBNOST - napětí, nejistota, strach
- 8, ANETICKÁ OSOBNOST - bez účtů
- 9, NARCISTICKÁ OSOBNOST - velikášství, M. dokonalost a důležitost
- 10, SMÍŠENÉ PORUCHY OSOBNOSTI

5, NEUROTICKÉ PORUCHY

NEUROZA: formy poruchů jsou více nedochází k anatomickým změnám mozku
REVERZIBILNÍ: není rezistentní vůči včasné a samičinné terapii
 projevují se poruchou adaptace čl. k vnějším prostředí
 má-liho v důvěrné přirody, bt jsou čl. nepřijímá postojů

ETIOLOGIE

- celková oslabení organismu, méně odolná NS, evospřava, nedostatek spánku
- nepravidelný denní režim, nikotinismus, alkoholismus
- méně silné, ale dlouhodobější konfliktní situace, problémy

KLASIFIKACE NEUROTICKÝCH PORUCH

- 1, FOBICKO-ÚZKOSTNÉ STAVY - abnormální strach vůči př. podnětů
- 2, SPECIFICKÉ ÚZKOSTNÉ PORUCHY

- * EPIZODICKÁ PANICKÁ ÚZKOST = náhlá a nepřirozeně ataky strachu, bt. nejsou omezeny na žádnou specifickou situaci
- * GENERALIZOVANÁ ÚZKOSTNÁ PORUCHA = trvalá úzkost II- , poruchy koncentrace, bolesti hlavy, poruchy o správnosti rozhodnutí

* SMÍŠENÁ ÚZKOSTNÉ DEPRESIVNÍ PORUCHA

- 3, NEUROTICKÁ DEPRESE - depres. nálada, p. spánku
- 4, OBSEDANTNĚ KOMPULZIVNÍ PORUCHA

OBSESE = nutkavé myšlenky
KOMPULZE = nutkavé chování

5, DISSOCIATIVNÍ PORUCHY = amúzie,

- * DISSOCIATIVNÍ AMÚZIE = náhlá strata paměti vstupu, zvl. situaci
- * DISSOCIATIVNÍ FUGA = náhlá, útlý z domova, chodí odáně se účelně
- * DISSOCIATIVNÍ PORUCHA MOTORIKY A CITLIVOSTI - záchraty „velký kyčlový“
 záchrat = nepomocí, nezranění se, nepokouše

6, SOMATOFORNÍ PORUCHY - bez org. nálezu, řad neuroza, edepa, kosek

NEUROTICK = čl. býjí neurozou * NEUROPAT = čl. p. p. diopozici ke vzniku neurody
 - 6 -

6, PSYCHOTICKÉ PORUCHY

PSYCHÓZA: vážná duševní porucha s narušenou strukturou osobnosti
je narušena emoční sféra, často smíšené chování
bývá poměrně dlouho než se to dotkne intelektu (někdy vůbec)

VLEČENÍ: spíše: „dobře nato hůře kompenzován“

ZVAK: pacienti s horšími fází nemají náhled choroby

ETIOLOGIE: heredita = schizofrenie M → syn, dcera

DOPAMINOVÁ TEORIE - neurotransitory, nedostatek enzymů

TEORIE HLAVNÍ LEŽE - infekce, trauma

PSYCHOTICKÉ PORUCHY

└ **SCHIZOFRENIE** = fáze = ATAKA

MANIODEPRESIVNÍ PSYCHÓZA → fáze = FÁZE

} choroby fyzické obt. zdravot x poruchy
altruistní meditace

SCHIZOFRENIE

1) **SIMPLEXNÍ** = prostá, w ě, ráno se odlišovat → tekarost, autismus, bludy, hal.
často přechází venku u D

2) **HEBETENICKÁ** - progresivní, hyposexuálnost, hlakovitá pubertální chování
- porucha pudů, edjmu, etiky (14-16-18 let)

3) **PARANOIDNÍ** - bludy, hal., iluze → kreslení postouchání imperativních hlasů

4) **KATATONICKÁ** └ **STUPORÓZNÍ** → dlouhou dobu s nepřirozené pohyby

PRODUKTIVNÍ → „blávn“; M → agresivní, vyčůrkání, neupřimelní

5) **NEURASTENICKO-HYPOCHONDRIČKÁ** → počáteční stádium jako boli schizofrenie
→ poch, se jí hořilo (čisti) po směně

6) **REZIDUÁLNÍ** → chronické stádium

= jednotlivé duševy mohou se přecházet, vznik mezi 16-25 lety

AFEKTIVNÍ PORUCHA (BIPOLÁRNÍ)

- dříve maniodepresivní psychóza, začátek mezi 20.-30. rokem

= endogenní porucha, periodické střídání emolivity, fyzická choroba

DEPRESIVNÍ FÁZE

└ zpomalení myšlení, motorika

zpomalení ~~spánku~~ chování

velký smutek

- depresivní nálada, úzkost, smíšené edjmu, zpomalení myšlení

- strata chuti k jídlu, hubne, edjpa, p. spánku, menstruační, pošedí hlavy

- nuprada' redovnosti, casto placi, nerozhodnost, lichy hlas, aversa ke spolecnosti

DELENI' DEPRESI'

└ endogenni

└ unipolarni

└ reaktivni = reakce na stres

exogenni

bipolarni

symptomatichá = doprovodná til. onemocni

+ manubriacni, poprochni, klimaktericka

MANICKA' FAZE

└ vyseeni utrie se manicko' milada

└ rychleni' myšleni'

└ rychleni' motorika

- euforicka' milada, rychleny' tok asociaci, ↑ chut k práci, ↑ libido, pocit nezranitelnosti
- ↑ chut k jídlu, mala' potřeba k spánku, rychleny' pulz a dycheni'
- chování bez cibrav, tendence do něchoh casahorat

ETIOLOGIE

SCHIZOFRENIE = maničma', 12% heredita, odchylky při nitroditořimim vyvoji mozk

HAVIO-DEPRESIONI' KSTHOŽA-

ORGANICKY PODMÍNĚNÉ DUŠEVNÍ PORUCHY

- souvisely s chorobami, kterými jinými poškozeními mozk

1, PSYCHICKÉ' PORUCHY PŘI ENCEFALITIDÁCH A MENINGITIDÁCH

2, P.P. PŘI URAZECH HLAVY

3, P.P. PŘI MOZKOVÍCH NA'DORECH = rilesi ma typem mdobou v lokalizaci

4, DEMENCE

• ALZHEIMEROVA CHOROBA = ředa' mozková hmota, zapomina', straci' edymy

• PICKOVA CHOROBA = vzicna' korova' atrofia; chorobná apatie, nepřiměřená' euforie, strata nos. cibrav (v neztorech kv. pickova til'ska)

• PARKINSONOVA CHOROBA = zapomnětlivost, postizeno abstraktni' myšleni'

• HANTINGTONOVA CHOREA = dleďična', nímoclni' pohyby, progresivni' demence, nelena koncepčnost myšleni' t do 10-15 let

6. SPECIFIKA PSYCHICKÝCH POSTIŽENÍ

PSYCHOPEDIE

= nauka o edukáčních rozvoji, výchovy a vzdělávání MR

MR = kvalita stav způsobený neodborností a nedostatkem nebo poškozením mozku

- za MR se považují jedinci (D, ml., Po), u nichž došlo k saostdání vývoji rozumových schopností, bt. se projevuje nedostatečným rozvojem myšlení a omezovanou schopností učení; vede k odlišnému vývoji některých psych. vlastností a poruchám a adaptacním chování

-> hloubka a míra postižení jednotliv. je individuálně odlišná

-> příčinou je ORGANICKÉ POŠKOZENÍ CNS

-> znakem je TRVALOST porušení pozdřívání činnosti

NEDOSTATEK ADAPTIVNÍHO CHOVÁNÍ SE PROJEVUJE:

- u spomaleném, saostdávajícím vývoji
- u okrajových možnostech vzdělávání
- u nedostatečné sov. přepůsobivosti

-> za MR se považují D, u nichž došlo k saostdání vývoji rozum. schopností tj: D výchozí saostali, D s vážnými poruchami sluchu, bt. výslovně ne kompozitní

Příčiny MR

= organické poškození mozku (CNS)

- dle vývojového období OLIGOFREMIIE (na podkl. dědičném a vrozdném)
DEMENCE (poškození CNS s přibíhávající šířkou)

Psychika MR

- Abstrakce s odě řadou dosud neodhalených možností v oblasti spec. vědy, creativity, instiluce atd. Každý MR je světelnou lytostí s vlastními lidskými potřebami i problémy a s vlastními potencionality, bt. je nutné podporovat a rozvíjet

- při posuzování a kvalifikaci je léta brát s úvahou velkou variabilitu snaké - věk, individuální sdělnosti, divůnost a prolínání kategorii

- MR je typická - nerovnoměrnost s postižení jednotlivých st. osobnosti

- r. 1992 -> 10. revisi MKN-10; WHO s Ženev - 6 sděl. kategorii MR

- mentální věk - alfadu Binet - 1Q; 1Q hranice MR

$$IQ = \frac{\text{mentální věk}}{\text{psychologický věk}} \cdot 100$$

Projevy HR

- zpomalená chápavost, jednoduchosti a konkrétnosti úsudků
- ↓ schopnosti a/nešlechopnosti komparace a vyvozování logických relací
- ↓ mechanickou a rytmickou logickou paměť
- šikavosti pozornosti
- nedostatečnou slovní zásobou a neobratností ve vyjadřování
- poruchami visuomotoriky a pohybové koordinace
- Impulzivnosti, hyperaktivitou či ažkovou zpomaleností
- citovou neuvěřitelností
- sugestibilitou a rigiditou chování
- nedostatky v osobní identifikaci a ve vývoji „JA“
- opožděným psychosexuálním vývojem
- nerovnováhou aspirací a myšlenek
- ↑ potřebou upokožení a bezpečí
- poruchami v interpersonálních vztazích a v komunikaci
- ↓ přístupovitosti k soc. požadavkům

KLASIFIKACE

Lehká mentální retardace IQ 69-50

- účelně využívá věci v každodenn. životě, i když si mluvou osvojí opožděně
- úplná nevědomost osobní pláči a prakt. domnělkách úkonů → pomalý vývoj
- potíže při teoretické práci ve škole (čtení, psaní)
- prospívá myšlenkou a vedl. zaměřením na rozvíjení fyzik. dovedností a kompenzováním nedostatků
- lze zaměstnat práci → spíše praktické schopnosti
- disledky ve vývoji, když je také značně emocion. a soc. ne zralý' ⇒ nevdělá manžel, myšlenku D, přiblížení a udržení samoty, spíše těmi úrovní bydlení
- přidružené stavy = autismus, epilepsie, těl. postižení, vývoj. poruchy, chorávní

Středně těžká mentální retardace IQ 49-35

- výrazně opožděný rozvoj chápání a užívání věcí, mobilní
- opožděná schopnost starat se sám o sebe a sevěnost
- těžké pod dobrým pedagog. vedením osvojí zákl. čtení a psaní
- s úzkou možností samostatný život; fyzicky aktivní
- rozdíly v poradě schopností - soc. interakce a komunikace

etiologie: dětský autismus, výs. poruchy, epilepsie, mrtvice, těl. postižení

Těžká mentální retardace IQ 34-20

- organická etiologie a původu stavy jako u slo. MR
- značný stupeň poruchy motoriky, vadný vývoj CNS
- vhodná a včasná diagnostika rehabilitace
- možnosti ryčt. a vzděl. jsou značně omezené

Hluboká mentální retardace IQ méně než 20

- těžce omezení ve své schopnosti porozumět požadavkům okolí
- většina imobilní, pouze revertní komunikace
- vyžadují stálou pomoc a dohled; IQ nelze změřit
- možnosti ryčtých jsou značně omezeny (vzdělávací)
- chápání a vyhovění jednoduchým požadavkům
- + těžké neurologické a jiné tělesné nedostatky, epilepsie, postižení zraku, sluchu

Jiná mentální retardace

- stanovení stupně intelektové retardace je někdy nesnadné ač možno
- u nevidomých, neslyšících, autistů, těžce těl. postižených...

Nespecifikovaná mentální retardace

- je předána MR, ale není dostatek info, aby bylo možno zařadit pacienta do jedné z 4 kategorií

PSYCHOPEDICKÁ DIAGNOSTIKA

- => stanovení diagnózy se opírá o podrobné vyšetření 4, psychiatrické, neurologické, sociologické, (IQ testy) + hodnocení dlouhodobého pozorování D v různých podm. světa
- => systémová poradi skusný 4, standardizovaný individuální test, r PPP a SPE
- => sledují svůj vlastní cíl => stanovení sp. pomoci a péči dle max. mož. míry stupně sociace MR
- => vyhledat ryčtější r poz. aspekty, z toho, v čem je dobrý, co umí, v čem jsou jeho možnosti

PRUŘADY ÚKOL PSYCHOPEDICKÉ DIAGNOSTIKY => vyhledávat schopnosti nepost. řců, specif. nálad a os. předpokladů postiženého
=> stanovuje prognózu epizod a cílů a jeho ryčtých

PŘÍČINY VZNIKU MR (Vágnarová, 2002)

- MR je jedním z projevů odchylky, resp. poruchy CNS

1, **DĚDIČNOST** = dědičně podmíněná postižení - vzniká na zákl. poruchy ve struktuře či fci genetického aparátu

- genová a chromozomální post. => Downův syndrom (trisomie 21 chromozomu)

2, **TERATOGENNÍ VLIVY V PRENATALNÍM VĚKU**

- fyzikální, chemické a biologické; př. rademky, rentgen, léky

3, **PERINATALNÍ POŠKOZENÍ MOZKU**

-> při porodu, asfiksie, klišťový porod

4, **POSTNATALNÍ POŠKOZENÍ MOZKU**

-> do MR postkození, kt. vznikla do 18 měsíců (porodní => získaná)

PSEUDOOLIGOFRENIE = vznik sekundárním (soc. poškození vyjádř. rozumových schopností; přičinou není poškození CNS, ale nedostatek podnětů

-> získaný stav a dá se zlepšit v podnětném prostředí

DOWNŮV SYNDROM

= trisomie 21 chromozomu; typický kvantus = na 1. pohled odlišný => nízká inteligence a nízká výška

TURNERŮV SYNDROM

KLINERŮV SYNDROM

OLIGOFRENIE S POSTIŽENÝM METABOLISMEM

1, **fenylketonurie** = vrozený metabolismus Melkovin, vyhořívá se spločiny B ovliv. mozek; do 2 let - D páchnou myšincek, pokřes, kramo, těžký deficit intelektu

2, **krulenismus** - malý vzrůst, skruma, krátký hrb, ↑ rábí břicho, krátké končetiny široký oblouk, oční skřinky daleko od sebe, ↑ jazyk, široký nos...

- neobratná motorika a nedostupčnost, bradypsychismus, poslušný, dobro myslní

- vznik poškozením štítnice v fetálním období

3, **amoxotická idiocie** - familiární choroba hl. u židovských rodin

- D reflexivně předměty, apatichie a plačtivé, spravidla do 3 let umírá

4, **choroba Huntingtona** - porucha metabolismu sacharidů; obrátle se oplotí, oběť je sněhovějný, ↑ trácho...; spíše léze MR

CHOROBY SPOJENÉ S MR

1, **Littlerův syndrom** = jaterní encefalitis; pacienti mohou být ↑ nadání

2, **Huntingtonova choroba** - progresivní degenerace, familiární onemocnění
- projev 20-25 rokem (demence), agrese, nadřazení, dělá neomyšlené věci

3, **Sturge-Weberova choroba** - sádňvalovité onemocnění, epilepsie, glaukom (velký rákal), oheň

4, **Tuberózní skleróza** = sádňvalovité onemocnění → karcinomy kl. v obličejích

5, **Arachnodaktylie** = dlouhé proučkové prsty, krdník s tlacím v straně
- psych. normální nebo samkle, infantilní

6, **Achondroplazie** = bipastice ↑ hlavou; rodič +, nebo umřejí do 1 roka (Mnřhová, 2000)

DEMENCE

1, primární degenerativní (60-70%)

- Alzheimerova choroba → degeneraci směny mozkových tk. a spojů
⇒ porucha paměťových fcí, odk dědič na pomoc odboč.
- Parkinsonova choroba → postavení pohyb, poutava chůze, klidový třes
⇒ změna řeči

2, ischemicko-vaskulární (15-20%)

3, sekundární demence

- infekční, intoxikační, metabolické, tumor, epilepsie

SYNDROM DEMENCE = soubor duš. poruch, nylýže kogn. fcí (paměť, intelekt)

- poruchy: paměti, intelektu, orientace, pozornosti, motivace, emoce, chování, degradace osobnosti

SPECIFICKÉ PORUCHY UČENÍ

- = souhrn označení různých skupiny poruch, kt. se projevují specifickými obtížemi při nalyfrání a uřvání takových dovedností, jako je mluvení, porozumění mluvené řeči, čtení, psaní, matem. usoudání či počítání
- dříve SVPU (dnes vyvořené vypuštění)

LATERALITA (praváci, leváci)

= nesymetrické uřvání párových tělných orgánů

- └ sensorické - dš, ucho
- └ motorické - ruka, noha

- už od praxi jsou širočichové lateralizováni

! Normální je, aby byl člověk v nějaké fázi lateralizován!

RIZIKOVÉ TYPY LATERALITY

1, skříšená lateralita

- na jedné straně je dominantní motorický orgán a na druhé senzitivní orgán
(práva ruka a levé oko) - často dom. oko neumí ani přivírat

- 70% dominantní levé oko a jemu praváci => může v nás být diagnostikována
skříšená lateralita + SPU

- čl. mo' na jedné str. dom. mot. orgán na druhé senzitivní => nemá jasno, co je
vlevo a co vpravo; plek se bd, dráždění píse, nedokáže se orientovat v čísel. řádkách

2, ambidextrie

= nevyhraněná lateralita, nižší úroveň laterality, vývojově nedočet do laterality,
jsou na obě strany sljné neúkorní

- plek db, číselné řady, číselné osy v geometrii - tělesa, rysování

=> přečvičování leváky

- rizikové, dnes už se nedělá; následek koflavost

- neg. projevy: neposlali rádi, ochmítali psát, sáskodachví

LEVÁ HEMISFÉRA

- řeč - slova, věty
- slabiky, melodie
- konfigurace písmen směřující do slova
- analyticko-syntetická činnost

=> slova v hlásky

ETIOLOGIE SPU

- k rozdílu mezi Pa L hemisférou dochází v tzv. "stadiu cestování buněk", což je asi
mezi 16.-24. týdnem těhotenství (5-6 měsíce)

1, LMD

2, dědičnost

3, neurodegenerativní nebo nejasná etiologie

• NEPŘÍME PŘÍČINY SPU => vlivy konstituční a sociální na úrovni rodiny a školy
=> mohou, ale nemusí být příčinou SPU

• PŘÍME PŘÍČINY SPU => funkční deficity; nedostatek v kognitivní i motorog-
nitivní oblasti (v oblasti počítání)

7. SOCIÁLNÍ PRÁCE S LIDMI S PSYCHICKÝM POSTIŽENÍM

1, základním stavebním kamenem práce s psych. postiženými jedinci je:

└ případová práce
práce s rodinou

2, prostředkováním se uplatňuje PORADENSTVÍ

⇒ poskytování info, kt. si kl. vyžaduje a kt. potřebuje k řešení svého problému

⇒ dává možnost k nalezení vhodných strategií ke zlepšení kvality svého života; nové pohledy na sebe i druhé, potřebné nové dovednosti

3, SKUPINOVÁ PRÁCE

⇒ soc. práce s malými skupinami, cílem je zlepšení kvality života celé skupiny nebo podpora individuálních potřeb členů skupiny

↳ cílem pomáhajících profesí ⇒ institucionalizované poskytování podpory

⇒ v praxi slova smyslu sem patří: medicína, psychologie, pedagogika, SP

4, STREETWORK - probl. s psych. postižením jin. vyjmečně, optiče při práci s užívateli návykových drog, kde ps. postižení vzniká jako druhotní

↳ duální diagnóza ⇒ ps. onemocnění + závislost na návykové látce, nebo
PTSD + jiná duševní porucha

5, KRIZOVÁ INTERVENCE → zásah s dobrou krizí, kt. se snaží minimalizovat ohrožení kl.

6 MENTÁLNÍ POSTIŽENÍ

CÍLE PRÁCE:

1, integrace (inkluziv)

2, co nejvíce rozvíjet jejich schopnosti a dovednosti

3, podpora s rodinou, poskytnutí bydlení, zaměstnání (+ postupně směřování podpory)

4, vzdělanost

5, jednat s MP jako s dosp. lidmi (respektovat soukromí, brát ji jako partnery)

6, rozumné info

METODY A TECHNIKY:

1, ASISTENCE ⇒ zaměřeno na jednotlivce

↳ bydlení, návštěvnické školy, zaměstnání, ...

- pokud to rozvoj dovedností uživatele umožňuje ⇒ postupně dochází ke snížení míry podpory

2, INDIVIDUÁLNÍ A SKUPINOVÁ SOCIÁLNĚ - TERAPEUTICKÁ PRÁCE

INDIVIDUÁLNÍ

= do jisté míry se překrývá s asistencí

=> usiluje o dosažení urč. změn v životě učivatele (dovednosti)

př.: vyládnutí cesty do školy => individuální plán (s určitými, dlouhodobými cíli, menšími cíli => postupné kroky + průběžné hodnocení)

SKUPINOVÁ

= pravidelné setkávání skupiny lidí s postizněním (napomáhá rozvoji potřebných dovedností)

a, naučí se komunikovat ve skupině, zlepšit formulaci vlastních postojů, navazování přátelských a partnerských vztahů

b, oblasti, kt. konkrétně dělají problém => př. volný čas => poradí se vzájemně

3) Pracovní a umělecké terapie

• pracovní terapie (ergoterapie) => rozvoj MP => sledování prac. návyků

-> dává na odpovědnost a urč. úkol, kt. musí respektovat

-> chráněné dílny, denní stacionáře, ÚSP

• taneční, hudební a výtvarná terapie -> spíše doplňkové aktivity

• -> podpora osobního rozvoje a relaxace lidí s MP

-> forma setkávání lidí, krávení volného času

4) komunitní podpora -> komunity v nich žijí lidé s MP a lidé zdravotně

-> rozvoj lidí s MP -> spontánně

na základě individuálního plánu

CAMPBILLSKE KOMUNITY = skupina MP, vytvořena společně ve

skupinách lidí bez post. (mají i svoji D bez post.)

5) péče na registrovaném edle. pobyt lidí s MP, aktivní účast nebo jejich snaha o ni není podmínkou ani pravidlem

-> ke vzájemné přim. potřebě učitelů (ne např. jejich realizace)

-> př. kreslení, uklízení - aktivity poskytující vyplnění vol. času než cíleným rozvíjením jejich dovedností

POSKYTOVANÉ SLUŽBY

a, děti -> ranní péče představení činnost

poradenství

poradenství

manažer péče - denní, týdenní, stacionární
 školy - ZŠ - integraci, asistenci
 ZŠ se spec. programem

15, dospělí

práce -> podpora zaměstnávání, CHD
 -> program přechodu ze školy do sam.

činnosti -> konkré. programy

chráněné dílny

bydlení

CHB

podporované bydlení (asistenci)

bydlení v komunitě (campbell)

volný čas

programy ve stacionářích

rajmové kroužky

večerní školy

kompletní služby => všechny 3 dohromady; při ÚSP

DUŠEVNĚ NEMOCNÍ

- SP se mohou specializovat s několika oblastech:

- 1, psychiatrická rehabilitace
- 2, případové vedení (case management)
- 3, PST (rodina, indiv. skup.)

- důl. je práce s Ro duševně nemocných

bydlení

domácí prostředí

líčebny

chráněné bydlení

práce

dobrovolná - denní centra, klubová zařízení

chr. dílny

přechodné zaměstnávání = forma krátkodobé pracovní RHB v pří-
 rozeném prostředí (asistenti pečující)

podporované zaměstnávání - prac. asistent, mění se intenzita podpory

SVĚPOMOCNÁ HNUTÍ (podpora lidí klientů...)

- sami nevolně poskytují služby
- SP může pomoci při radosti a gremi... (viz. maluchy)

7. SOCIÁLNÍ PRÁCE S LIDMI S PSYCHICKÝM POSTIŽENÍM

- základním obecním konceptem - PŘÍPADOVÁ PRÁCE
PRÁCE S RODINOU

- lidé s P.P. potřebují od soc. pracovníků info: o soc. zabezpečení, občan.,
rodinných, pracovních právech, rodinnou intervenci či specifické intervenci
(poradenství, rodinná PST)

- potřebují též ZDRAVOTNĚ-SOCIÁLNÍ PÉČI

- kvalitativní práce soc. pracovníka s MULTIDISCIPLINÁRNÍ Týmem (nemocniční)

- systémem péče by měl DEINSTITUCIONALIZOVAT; korigovat komunitní zařízení

→ přenos nepodstatných hospitalizací

KOMUNITNÍ PÉČE

= poskytována s komunitě, krajem, obcí → péče, kt. je zaměřena na potřeby lidí,
síleci na budování institucí -

PREVENCE STIGMATIZACE - neoddoucí skupina, je třeba se jich bát

- stigmatizaci vede k izolaci

SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK A JEHO PÉČE O DUŠ. POSTIŽENÉ

1, s institucí (psych. léčebna, psych. odd. s nemocnicí, psych. dom. služb. ...)

2, léčebných komunitách

3, komunitních zařízeních / vizuální centra, denní centra, zařízení podpory
péče a bydlení

SOC. PRACOVNÍK

• myšlenka o pacientem stále závažný na respektu a přátelství

• dělá "spojku" mezi duš. nemocným a komunitou

• chápe odlišnost lidí s duš. poruchou (city, vůle, vnímání ...)

• musí se vstřídat pozornost a respekt pro jedinečnost vnívaného světa
klienta → musí se odlišovat od ostatních

• mapují klientovy zdravotně-sociální potřeby

• podporují sociální integraci → Aména postojů lidí

POJHOSLOVÍ DŮLEŽITÉ PRO SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA

DLOUHODOBĚ DUŠEVNĚ NEMOCNÍ - jedinci, kt. trpí duš. poruchou a nepřeruš
ovlivňuje 3 a více aspektů denního života (hygienu, sebeobsluhu, učení, rekreaci,
mezilidské vztahy, ekonomickou sdělnost)

HOSPITALISMUS -

TERMINÁLNĚ ZÁVISLÝ PACIENT = jeho stav je vyjádřen odvráceným nadměrnou podporou

SOC. PRACOVNÍK MUSÍ:

- 1, získat info o kl. a jeho okolí (soc. sítě) + monitoring
- 2, sestavit a realizovat plán intervencí
- 3, vyhodnotit výsledky
- 4, ukončit práci s klientem

+ připravují kl. na přechod z léčebného zařízení do přirozeného společenství

+ registrují zdravotní péči a bezpečné podmínky k životu (práce, bydlení, ...)

DEINSTITUCIONALIZACE ⇒ návrat kl. do domácího prostředí a docházka do den. stáčí

mátní v programu centro denních aktivit

- po návratu do domácího prostředí - SP ⇒ monitoring

SP ⇒ sestavení krizového plánu

⇒ psychoedukační práce s kl. - zahrnují management léků, vědomí odpovědnosti

OBLASTI SOCIÁLNÍ PRÁCE S DUŠEVNĚ NESTABILNÍMI

1, PSYCHIATRICKÁ REHABILITACE

cílem je snížení či kompenzace nepřítomnosti (snížení aktivity) a další omezení hendikepů (omezení participace)

- smaha pomocí DDN ovládat život - komunitě

JEJÍ PRINCIPY (Anthony, 1990):

- zaměřením na suprování kompetenci klienta, jeho nezávislosti
- reintegraci života v prostředí (domov, komunita), rozvoj podpory z okolí
- používání řady technik, základem je stála naděje
- pracují s zdravotní číslí osobnosti a usilují dovednosti klienta
- aktivní zapojení kl. do procesu údržby
- zachovávat přesně kl. aktivity

2, PŘÍPADOVÉ VEDENÍ - CASE MANAGEMENT 70 let 20. st. USA

- vzniklo v zdravotní na deinstitucionalizaci - při odchodu z léčebných zařízení, bt. zdravotní složky sledují kl. potřeby

• KLINICKÉ PŘÍPADOVÉ VEDENÍ: klíčový pracovník s tím poskytuje služby (modelové situace, návrh dovednosti), budují s tím dlouhodobý vztah

• SOCIÁLNÍ PŘÍPADOVÉ VEDENÍ: klade důraz na podporu sociální sítě klienta

- manager případu musí dobře znát historii, současnou situaci klienta, situaci jeho okolí, životní podmínky a komunitní zdroje

- podání se mu často nepřímo formou sáňá písmí přejít do SOC - ZDRAV. POTŘEB KLIANTA,

ke mohou být eilem společně práci

- u nás se metodou případového řešení snaží zpracovat sdružení:
  - o Fokus mladá Boleslav; o. b. FOKUS Praha
  - o občanská sdružení v Jihlavě a Pardubicích

3. PSYCHOTERAPIE

- rodinná, individuální, popř. skupinová

TÝMOVÁ PRÁCE ZÁKLAD PRÁCE S DUŠEVNĚ NEMOCNÝMI

- MULTIDISCIPLINÁRNÍ TÝM - vnášení specifických dovedností a spolupráce

- SOC. PRACOVNÍK PŘINÁŠÍ: kvalifikaci pro práci s lidskými vztahy a s životními podmínkami, hl. ovlivňuje schopnost nemocných a/s naplnovat své životní cíle a uskutečňovat plány

- SP není rodinný nebo skupinový ^{terapeut} ~~pracovník~~, ale pracuje s jednotlivcem, jeho rodinou a okolím => mobilizuje zdroje v komunitě

- SP je většinou odpovědný za koordinaci práce s rodinou; ideálně pracuje individuálně s rodinou v pokračováním prostředí

- o Ro nebo přibezvýjmi žije 30-60% zároveň duševně nemocných

8) SPECIFIKA ZRAKOVÝCH POSTIŽENÍ

TYFLOPEDIE - odvětví speciální pedagogiky, kt. se zabývá výchovou a vzděláváním zrakově postižených jedinců (D, ML, Po)

• vztah k jiným vědám

- spec. pedagogika dlecnů
- oční lékařství
- neurologie
- diktektika (did. Braillova písma)
- pedagogika, sociologie
- etika (současná přístupy ke zrakov. post.)

ZRAK A JEHO FUNKCE

⇒ funkce zrakových orgánů zabezpečují jeho 3 části

oko - zrakové dráhy - zrakové centrum

- zrakové vnímání a vyhodnocení zrakových předstáv je závislé na sdruženém zraku a jeho funkcích

ZRAKOVÉ OKO, DRÁHY A CENTRUM ZABEZPEČUJÍ DŮLEŽITÉ ZRAKOVÉ FUNKCE

- 1, míra zrakové ostrosti
- 2, rovní pole
- 3, akomodace oka
- 4, zraková adaptace
- 5, barvocit
- 6, okohybná aktivita
- 7, prostorové (hloubkové, stereoskopické) vidění

ZRAKOVÉ FUNKCE

1, míra zrakové ostrosti

= přesnost vizuální diferenciace, kt. se hodnotí z hlediska vnímání na různou vzdálenost / vidění na blízko, vidění na dálku / je závislá na diagnóze

2, rovné pole

= část obrazu, kt. při klidném, nehybném pohledu jedním okem přímo upad, je to projekce všech bodů na sítnici, kt. se odrazí na sítnici při fixaci urč. bodu, předmětu

3, akomodace oka

= schopnost přispůsobení se vidění do blízka

4, zraková adaptace

= schopnost oka přispůsobit se různým světelným podmínkám - SVĚTLO PLACHOST

5, barvocit

= tyčinkami rozeznáváme různou intenzitu a čípky rozlišujeme barvy a tóny - ŠEROSLEPOST

TYČINKY = intenzita

ČÍPKY = barvy

6, Očtylná aktivita

= všemi směry umožňují 6 okohybných svalů; kinokulární vidění; STRABISMUS

7, prostorové vidění

= správné kinokulární vidění se skl. schopnosti vidět trojrozměrně (prostorově) => význam pro uložení poznávací a praktickou činnost člověka

DOBA, KDY VADA VZNIKLA

- čím dříve se projeví, tím méně zkušenosti a zrak. představ. Dítě a to ovlivňuje zejména vývoj kognitivních procesů, ale i jiné činnosti - j. v prostorové orientaci a samoslabném pohybu

- 4 je na tom již jisté vidění, kt. zrak měl a stratil ho

KLASIFIKACE ZRAKOVÉHO POSTIŽENÍ

- terminologická nejednotnost (př. tyflopédie, oftalmopédie)

- **OSOBY ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ** = osoby nespadyjící zvláštní péči a hlediska spec. - pedagogického dítě, mladiství a dospělí, jejichž defekt spočívá v potuše zrakového analyzátoru a to zrakovým korektivem, či dochází k postižení zrakového vnímání zvláštní radou zrak.

- postižení zraků je z hlediska vnímání zrak. podn. primární postižení

- vizuální schopnost je zdrojem sistémové znalosti, užívání dovednosti a mdryku

- je příčinou severoúcké motivace **SENZORICKÁ DEPRIVACE**

- zrakové vnímání a vytrávení zrak. představ. je závislé na zrak. zrak. a jeho fci

- sekundární postižení je závislé do urč. míry na prim. postižení, kt. účinky i od-raznost poškození zrak. fci

- zrak. post. ovlivňuje rozvoj celé osobnosti jedince, v oblasti:

- 1, **POZNÁVACÍ** (poruchy vnímání, vytrávení výjmů a představ)
- 2, **SOCIALNÍ** (narušení soc. vztahů)
- 3, **PRACOVNÍ** (možnost prac. uplatnění)

a, rady podle stupně a rozahu

I. VADY FUNKČNÍ (kinokulární vidění)

- lyporakost (AMBLYOPIE) - následek foné poruchy; mediální pohyb očí
- nekoordinované používání obou očí

- strabismus (šilhání) => porucha souměrného postavení očí a nemožnosti kinokulárního vidění (společně La Pálca)

- projevují se ve všech činnostech, kt. člení a psaní

REDUKACE: plioptika a ortoptika => úspěšné v předškolním věku
=> dají se napravit, sč. nástupem do školy

? ZOBKLEZOR ?

PLEOPTIKA: poubov' cviceni' a opatvani' samix. na odstranovani' amblyopie

ORTOPTIKA: soutou metod, kt. vedou k spravne'mu postaveni' okubrych svali'

(kon. navozeni' binokularneho videni')

II. VADY ORGANOVE = na skl. snizeni'ho neto nevyvinuti'ho stat. analyzatoru

a, SLABOZRACOST

b, ZBYTKY ZRAKU

c, NEVIDOMOST

d, KOMBINOVANE' VADY

e, OSLEPLOS

A, stupiny a hlediaka specif. metod a picu o vrakove postizeni'

A, TUPOZRACI' A SILHAVI'

- nie. vyje

B, SLABOZRACI'

1, OSOBY S ORGANOVOU VADOU

ČASTECNE' NEVYVINUTI' ANALYZATORU

- snizeni' vrakove' ostrosti, poruchy rovine'ho polu, daltonismus ...

- častecne' nevyvinuti', snizeni'ho neto skresleni' analyzatoru

REEDUKACE: opticke' pomucky, siet'seny' tisk

2, OSOBY SE ZBYTKY ZRAKU

ZAVAZNE' NEVYVINUTI'

- spodni' hranicu vrak. ostrosti, hranicne' pripady medzi tižkou slabozrakosťou a nevidomosťou

- častočne' nevyvinuti', snizeni'ho neto skresleni' stat. analyzatoru

REEDUKACE: w tižke' slabozrakosti reedukacne' metody (jako w slabozrakych)

kompensacne' metody (jako w nevidomych)

=> černotisko, bodove' písmo

3, NEVIDOMI'

UPLNE' NEVYVINUTI' ZRAK. ANALYZATORU

- najliššiu vrakovu' radu

└ absolutnu'

častecna' - velmi' niska' vrak. ostrosť (vidi' pesky pred očima)

└ rozena'

└ organova'

viskana'

korova'

PROJEVY: uplne' nevyvinuti' stat. analyzatoru, kt. snemožnyje stat. vnímaní

KOMPENZACE: korisny' nadhradny' schopnosti (uhmat, sluch, pohyb...)

spec. prostriedky - bodove' písmo, TC a vrakovu' rufku

4, OSOBY S KOMBINOVANÝM POSTIŽENÍM

- nejčastěji srek. p. + MP; kluchoslepota, ZP + TP

REEDUKACE: reedukační a kompenzační pomůcky

kluchoslepi LORMOVA DOTYKOVÁ ABECEDA

5, POZDĚJI OSLEPLÍ

- ztráta zraku po ukončení vzdělání (úras, nemoc...); pozvolná nebo náhlá

- kompletní rehabilitaci: léčebná, Ψ , pracovní, sociální

-70 ER 160 000 ZP žolinců (17 000 velmi těžce)

ONTOGENEZE ZRAKU

⇒ prenatální období

19. den - měrnak sděl. oka

22. den - začínají se vyvířet oční síčky

27. den - z ektoodermu se vyvíří sděl. čočky

6. týden - uzavřea se oční štěbina + vyvířea se přední oční komora

7. týden - uskupování vláken stat. nervu

8. týden - tvorba se duhovka a rohovka

20. den - 8. týden - nejcitlivější období; do 7. měsíce pow skořla' síčka

FAKTORY VYŠETŘENÍ ZRAK. POST. DÍTĚTE

1, SOCIOKULTURNÍ PROSTŘEDÍ RODINY - podvoj k D, rájijimná' citová' roasba, styl vychoy...-

2, CELKOVÁ ÚROVEŇ ROZUMOVÝCH SCHOPNOSTÍ D - vzdělání' úroveň, etiologie stat. vadly (ENS),
kvalita rodinného prostředí

3, ZRAKOVÉ POSTIŽENÍ, JEHO ZÁVAŽNOST - kompletní oftalmologické vyšetření

4, CELKOVÝ ZDRAVOTNÍ STAV D - kombinovaná' postižení

→ důl. spoluprácu rodiny, učitelu a oftalmologa, Ψ v ES speciálních

OČNÍ VADY REFRAKČNÍ

PROGRESIVNÍ = ředý' a silný' edkal

REFRAKČNÍ - krátkozrakost, dalekozrakost, astigmatismus

• ZELENÝ ZÁKAL (GLAUKOM) - způsobuji absolutní nevidomost oka

• ŠEDÝ ZÁKAL = da' se operovat

• KRÁTKO ZRAKOST = obraz vzniká před sílnicí => čočky - ROZPTYLKY

• DALEKOZRAKOST = obraz vzniká za sílnicí => čočky - SPOJKY

• ASTIGMATISMUS - nepravidelné zakřivení optických částí oka

9) SOCIÁLNÍ PRÁCE S LIDMI SE ZRAKOVÝM POSTIŽENÍM

Charakteristika osob se zrakovým postižením

- méně rykarní psychologické amény než u sluchových post.
- verbalismus $\rightarrow$ nemají slova spojené s pojmy
- sekundární problémy
- nemají rykarní tendenci se setkat se stejné postiženými
- přirozená náklonnost k hudbě

VÝCHODISKA

- směřt se o maximální integraci **INTEGRACE**
- individuální přístup **INDIVIDUÁLNÍ PŘÍSTUP**
- podporovat rodinu a soc. prostředí postižených **RODINNÉ PROSTŘEDÍ**
- komplexní rehabilitaci **KOMPLEXNÍ REHABILITACE**

1, léčebná

2, psychologická

3, sociální

- návrh rehabilitační služby
- návrh používání rehabilit. kompenzačních pomůcek
- sociální poradenství
- využití bodového písma

4, pracovní

- práce v domácím prostředí
- rekvalifikaci, pracovní poradenství

VADY

progresivní (šedý a zelený zákal)

refrakční (krátkozrakost, dalekozrakost, astigmatismus)

funkční (kypozrakost, šilhavost)

organové (slabozrakost, slyšly zraku, nevidomost, kombin. vada, podlého osleplí)

KOMPENZAČNÍ POMŮCKY

1) SLABOZRACÍ

- světlovací brýle, speciální optika, světelné brýle
- slučáčky na knihy

2) SLABOZRACÍ A SE ZBYTKY ZRAKU

- filie se silnou a slabou stopou, vykarmovací průsvitná fólie
- barevná pásočka, lítkované síťky (lítky kašních zářek)
- vyšovací pomůcky se vykarmňovanou stupnicí

- konturované zem. mapy
- kapsní kalkulátory s zvětšeným rozlišením
- speciální optika (dalekohledové brýle)

3, NEVIDOMÍ A SE ZBYTKY ZRAKU (↓ ZRAK. OSTROST)

- učebnice s Braillově písmem
- kolíkové psaní různých typů
- PICHTÁV psací stroj (bodové písmo) + papír do něj
- kancelářský psací stroj, PC
- reliefní psaní a obrázky, globus, mapy
- šablony a kámenky na psaní černoškvu
- magnetafon, kalkulačka s hlasovým výstupem
- OPTAKON - čteč přístroj, zvětšovací teleskopická lupa

SPECIFICKÉ PODMÍNKY PRO OSOBY SE ZRAKOVÝM POSTIŽENÍM

1, OSVĚTLENÍ - oprávněné osvětlení - intenzita a rozptýl na pracovní desce

- individuální přesícení pracovní desky
- oslnění přirozeným světlem ⇒ tlumící žaluzie, přesvitlé igelitové stěny
- barva stěn učebny (víla' odrazí 90% světla)
- barva nábytku nesmí splývat s podlahou

2, TEPLOTA 18-20°C

- při ↓ teplotě ⇒ omezena' citlivost prstů a hmatového vnímání

3, HLUK 40-45 dB (vyklad učitele 75 dB)

- obecně snižuje schopnost poustředit se na práci
- znamena' špatnou orientaci v prostředí (stejně metodná' bezhlukovost)

4, ÚPRAVY PROSTORU

- bezpečnost, zábradlí na obou stranách, vodící lišta na zemi
- označení skleninych ploch barevnou páskou
- barevné označení (redonění) konce schodiště (chodníku)
- dostatečné osvětlení

5, SPECIÁLNÍ ŠKOLNÍ LAVICE

- se sklopnou deskou (až o 90°) - žák se slyfky zraků přibližuje keč na 10cm
- na dolním okraji lišty (zábradění pesunu knih)
- lavice pro 1 žáka 1/2 sklopná' deska, druhá' normál. s lištami, kam si žák odkládá pomůcky

ZÁSADY PÉČE O ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ DÍTĚ

- 1, lékař planovní délku zrakové práce + optimální optickou korekci, pokud ji máme radu korigovat optikou
- 2, srdit správnou intenzitu osvětlení, druh svět. zdroje a pracovní rozptyl
- 3, vhodnou lavici se sklápňovací a pervaň částí → dodržování optimální vzdálenosti očí od textu + správné držení těla
- 4, umožnit bezpečný pohyb po třídě + možnosti prohlédnout si (ohmatat) modely, pomůcky a reliéfní mapy...
- 5, vhodné optické a neoptické pomůcky
- 6, vhodné lavice ke ke zvyšování zrakov. vnímání (šluků křídly na tabuli)
- 7, učebnice a pomůcky pro zrakov. postižení
- 8, konzultace s rodiči, uč., oftalmologem - upozornění na příznaky
- 9, dodržování zásad zrakov. hygieny (příčiny optiku, samostatnost, orientaci)
- 10, postupně seznamit s reálnou volbou povolání nebo možnosti studia (knihár, čalouník, obchodní akademie, kartáčník, kořhář, kuchař, kreslíř, překladatel)

OBEČNĚ ZÁSADY STYKU S NEVIDOMÝMI (SONS-DESATERO)

- 1, nevidomí jsou zcela normální lidé, kt. mají přednosti i nedostatky
- 2, při setkání se chovejte přirozeně a nenuceně, pomozte tam, kde je to nutné (laktě, nenápadně)
- 3, vyvarujte se projevům soucitu, podceňujícím nebo snižujícím vyjádřením
- 4, podržte jako první a ptejte se jeho jméno
- 5, když vstoupíte do místnosti, kde je nevidomý, dejte se přehledně poznat, pořekněte své jméno; když odcházíte sdělte mu to
- 6, nevidomý má ulici → zeptajte se, zda může pomoci, stačí když nabídnete, aby se lehce opřel na vaši paži
- 7, velmi nepřijímá posobí, když něco říkáte se nevidomého předváděte s jeho přirodcem → přirodce doprovází NERASTUPUJE!
- 8, při nástupu do MHD nestačí nevid. před sebou, nestačí do sedadla, stačí, když mu položíte ruku na opěradlo (do auta na horní rám dveří)
- 9, restauraci ke přirodce → přivlaďte pomoc při hledání věštek a místa - jak je jídlu uspořádáno na talíři a kde na stole je sklenka pítí
- 10, doprovod delší dobu → popřít vyj. otoli, vybavení místnosti, osady

mýdli. - mčovník sčobských
prostorové orientaci

ZRAKOVÁ STIMULACE U D.

masivnější vlny
kontrastní vlny

VÝVOJ PÉČE O ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

- salozinů slepeckého ústavu v Paříži = 19. st. = ZMĚNA
- 1825 - Bodové písmo (čestibod) LOUISE BRAILLE
- 1807 - HRADČANSKÝ ÚSTAV „pro vychovená léčimú slepých a na oči chorych“
- 1832 - KLÁŘŮV ÚSTAV PRO SLEPCE - řemesla a samostatná dospělých post.
- 1895 - MACANOVÁ SLEPECKÁ TISKARNA A KNHOVNA (při Hledrově ústavu)
- od r. 1917 časopis ZORA -> čtení sk i bodově (dodnes)
- 1894 - PALATA -> ústav pro zapobčení slepých, kteří nemohli pracovat, nebo
a kt. se neměl kdo starat
- 1922 - MALÝ ŠKOLSKÝ ZÁKON - rakotvena péče o „uchybnou mládež“ - vznik
nových škol pro postižené
- 1944 - PRAHA - ŠKOLA PRO ŠETŘENÍ ZRAKU (dnes ZŠ pro slásozake)
- okoptická odd. při očních klinikách (1950 KROMĚŘIŽ)
- 1967 - ZŠ pro děti se slyšly zrakov - jedinná tohoto typu!
- péče o poručené osleplé - 60. let 20. st. => psychorehabilitační kurzy při
KLÁŘOVĚ ÚSTAVU v Křivci
- péče o hluchoslepe - 1/2 20. st. - speciální šk. zařízení (Buxom, Olomouc)

SYSTEM PÉČE

1, STŘEDISKA RANĚ PÉČE (0-3 roky)

70MÚCEK

- program provázení (praktická, pomoc), semináře pro rodiče, vyprávěly hraček

2, CENTRUM ZRAKOVÝCH VAD MOTOL

- komplexní medicínské i speciální-pedagogické služby (optici, SP, SPEC. PED., T, zrak.
terapeut) + diagnóza zraková stimulace

3, DĚTI 3-6 let

- MŠ běžného typu - integraci
 - MŠ speciální (labor., se slyšly zrakov, nevidomé, binokul. vad)
ortopedická a pleoptická odd. při očních klinikách

4, 6-15 let

- ZŠ běžného typu
ZŠ a ZvŠ pro zrak. postižené řády (labor., slyšly, nevidomé)

5, 15-26 let

- SŠ běžného typu
SŠ pro zrak. post. mládež (gymnázium, SOŠ-OA, SOU - čalouník, knihař,
OU - kardinál, křižník)
VŠ běžného typu - FF Mlumník, překladatel, AMU, ČVUT

6, ÚSP pro zrakově postižené - PALATA (Praha) -> invalidní a staré osoby se zrak. post.

ZRAKOVÉ LISTY

= výzva od lékaře (diagnóza D, slyš. a D...)

- poukazuje k dispozici učitelů

ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ DÍTĚ

1, CENTRUM ZRAKOVÝCH VAD

2, SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ CENTRA => pro D předškolního věku

- pro slabozraké D - Mikovův nám., Praha 2 (speciální ZŠ pro slabozraké děti)
- pro D se slyš. zraku a nevidomí: SPC - Loučánské nám., Praha 1 (speciální škola j. jazyka - Hradčany - nejlepší zařízení)
- MŠ těsného typu - lehká zrak. post.
- MŠ speciální = D se slyš. zraku a nevidomí D
- Stacionáře = D s kombinovaným postižením

3, STŘEDISKA RANÉ PÉČE = D od 0 do 3 let

= v 7 městech ČR; po r. 1990

- formy rané péče:
- návštěvy spec. ped. - fyflopeda v Ro
  - rehabilitační polyby
  - ambulantní péče
  - odborné semináře

4, ZŠ, SŠ, VŠ, praktické školy

SOU = speciální školy A. Klára - čalouník, knihár

Praktické školy v Praze - Krčín; SOS - DEYLOVA KONZERVATOŘ, Praha 1

VŠ - AMU

FF UK v Praze: překladatel - tlumočník

ZRAKOVĚ POSTIŽENÍ DOSPĚLÍ

1, TYFLOCENTRA

2, TYFLOSERVISY

3, SIA - střediska integračních aktivit

4, SOMS - Společenská organizace nevidomých a slabozrakých

5, REHABILITAČNÍ STŘEDISKO DĚDINA

6, LORM - Institut pro hluchoslepy

SPECIFIKA UČEBNÍCH OSNOV PRO ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

1, **HV** - hra na hudební nástroj v rozsahu ZUŠ

- začíná od 2. třídy

- sítka dobrí hudební vedělci ze ZŠ

2, **PSANÍ NA PC** - počítač má Braillovský tisk

3, **PROSTOROVÁ ORIENTACE A SAMOSTATNÝ PŮHYB + TĚLOCVIK**

P.O. - u D se slyšky zrakem a u D nevidomých učo se, co by měly umět, aby se mohly dobře orientovat

4, **ČTENÍ OPTAČONEM**

- optačon čte černotisk => pro D se slyšky zrakem a nevidomé

5, **PSANÍ**

- mají speciální písanky

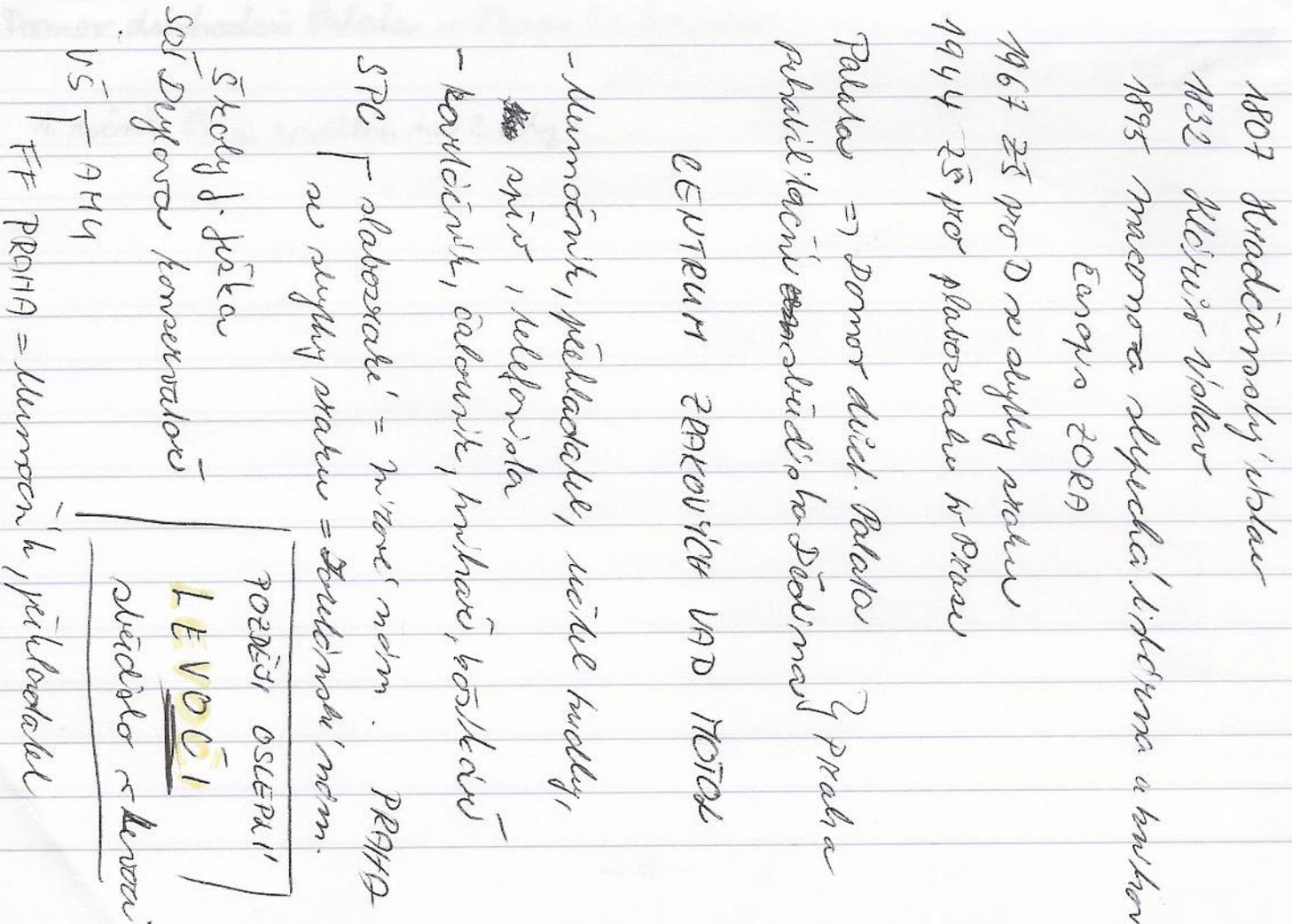
- učebnice mají hrzpatkový tisk

POŘEDÍ OSLEPLÍ

- dříve 2 měsíční psychorehabilitační pobyty pro předějí osleplí (Jesenky) -

-> předějí se vyhovělo středisko v LEVOCI

- Rehabilitační středisko **DĚDINA** v Praze 6 - Rusyně

10. SPECIFIKA SLUCHOVÝCH POSTIŽENÍ

SURDOPEDIE = odvětví spec. ped. ⇒ vychovává a vzdělává sluchově post. jedince (D, Do); do r. 1983 byla součástí logopedie

logopedie = učí se učit pomocí sluchu   surdopedie = učí se učit bez sluchu

• zásady

1, REEDUKACE ⇒ sluchová výchova - i malí množství sluchu se cvičí

2, KOMPENZACE ⇒ odevzdání - sluchadla, praková řeč, písmo, abeceda

3, REHABILITACE ⇒ rozvíjení slovní řeči - co nejvyšší úroveň

2-3% lidí sluchovou vadou; 1% má těžší sluchovou vadu (70 000 neslyšících)

ZVUKOVÝ SMOG ⇒ průmysl (hlavně hudba); sluch. slábnutí dříve než u našich předků; závažná vada ⇒ dopad na celou osobnost člověka

• vztah ke jiným vědám

• logopedie   • obecná pedagogika   • psychologie

• medicínské obory

AUDIOLOGIE = vědní obor, bl. se základy fyziologie a patofyziologie sluchu

FONIATRIE = poruchy sluchu, hlasu, řeči - prevence, léčba

ORL - ušní, nosní, krční ⇒ audiometrické vyšetření, otolaryngologie

• jazykové obory

FONETIKA - vychází ze r. ní při lidské artikulaci

SÉMANTIKA - věda o pojmové a obsahové stránce slov

LINGVISTIKA = nauka o jazycích; anat. jazyk je usnářaná praxeštinou SP
od r. 1998 (reálné - kinetický jazyk)

• technické obory (sluchadla, zesilovací aparatura, PC...)

• vyšetřovací metody

AUDIOMETRIE - pomocí audiometru (generátor čistých tónů)

- často slovní audiometrie (slyš - neslyš)

AUDIOGRAM - graf. záznam stavu sluchu při vyšetření

OTOPROTETIKA - sluchadla + ušní trávorky

BERA - objektivní metoda, na klinikách ve spánku, u malých D o genetickou záležit

• metoda reálné diagnostiky

EVOKOVANÉ OTOAKUSTICKÉ EMISE - jsou to zpětné reflexní signály, kt. ucho vysílá jako oděvu (kochleare echo, kempore echo)

• sluchové vnímání a rytmus sluchu

- je realizováno SLUCHOVÝM ANALYZÁTOREM, do 18 let slyšíme od 20-20 000 Hz → slisnutí

- rozumění řeči ⇒ řečové pásmo 500-4000 Hz

Hz = jednotka kmitočtu

dB = slyšivost (udává se dB celková slyšivost sluchu)

• stavba sluchového analyzátoru VUĚŠÍ - Bolke, vukovod

PERIFERNÍ ČÁST - vnější ucho, střední a vnitřní ucho

CENTRÁLNÍ ČÁST - kosti skalní, sluchový nerv, spán. lalok - přední mozek

spánkový lalok - BROCCOVO a WERNICKOVO centrum - jsou propojena

BROCCOVO c. - motorické centrum řeči

WERNICKOVO c. - sensorické centrum řeči

- kompenzace periferní části, ale centrální ne

• příčiny poškození

- perinatální vlivy ⇒ sarděňky, infekce

- úrazy hlavy ⇒ pády, údery

- OTOTOXICITA - léky, kt. poškozují sluch (STREPTOMICIN)

- HYPERBILIRUBINÉMIE - nekompatibilita Rh faktorů, ↓ porodní váha (1500g)

- horečnatá onemocnění - spála, zářet před mozk. blan ⇒ světlý uš. kochl'

- genetická zatížení, nesnáma etiologie

• vyjrotařá iloha sluchu

- rozjstíni bezpečnosti, přejítí; sachovtra i ve spánku; D slyší od 5 mē. tēhu, i ve stavu hlubokého bezvědomí, ale není uvědomováno

- čl. vníma komplexně v šerni smysli (58% srak, 24% sluch)

• proprioceptivní vnímání

- hmotové a pohybové pocity vznikající při artikulační činnosti mluvidel

• rytmus sluchu

1, BEZPEČNOST - pohotovější než srak; slyšíme co je ra mámi (nevidíme)

2, SLOVNÍ ŘEČ ⇒ proces přijímání, uchování, vyhodnocení a vydání informací

⇒ biolog. potřeba jedince uslyšma pro rozvoj osobnosti i po duš. stránce

- SP vnímají řeč slovnovitě, bez log. souvislosti, chybi návaznost → ↑ mírahy na KONCENTRACI

- řeč se rozvíjí uměle; spdly komunity slyšně postizenyých

3, ZVUKOVÉ POZADÍ = zvuky bez informačního potenciálu

- přednostně se uvědomujeme zvuky z řeč. pásma a zvuky sign. nebezpečí

- rukové poradi má značný vplyv na vnímanie existencie, realnosť prostredia, orientáciu v priestore; ABSENCE ZP → psychické smútny, depresie

• vyvojové vlastnosti SP

1. SP nemajú prístup k ruk. poradi, nemú uo. biolog. potrebu komunikáciu ⇒ obťažnejší prístup ke rod. a kult. hodnotám ideovým na slovnú reč (dinadlo, hudba...)

2. VYVOJOVÉ ZVL. ⇒ prehnany dotír ke slyšicím

submisivita - nenútilnosť

naivita - neodhaliť pohmúty dúbých

egoizmus v vztahu k rodičom, sebestačnosť, citové vydliránú

2. oblasť psychiky, viče, mesilidských vztahú a slovnú reč

- kom. obťažná, ↑ koncentráciu

⇒ podriadenosť, afektívni choránú, agresivita, ↑ unavitelnosť, chybi logické rosly

- orientáciu SP v svete slyšicú je náročná, WHO staví sluch. post. medzi sa MP

- srak. postizimú vyvoláva lítosť, sluchové postizimú vyvoláva psméčk

KLASIFIKACE SLUCHOVÝCH VAD Z HLEDISKA SURDOPEDIE

- niekoľik pohledú

1. fyziologické hledisko - jaká etáž byla postizena

PŘEVODNÍ VADA SLUCHU - postizena oblasť vnějšního a středního ucha, ^{mimě hlasitě} slyšív

PERCEPČNÍ VADA SLUCHU - vněření ucha a výšší sluchové dráhy | slyšív, ale špatně rozumív |

+ kombináciu obou

2. podle doby vzniku

VROZENÉ - v době prání plodu, narodi se v vadou

ZÍSKANÉ - po narosení

PRELINGVAŽNÍ HLUCHOTA - vzniká před ukončením vyvoje reči

POSTLINGVAŽNÍ HLUCHOTA - po ukončení vyvoje reči (před vadou mluvy)

3. podle závažnosti

• LEHKÁ NEDOSLYCHAVOST (sl. stráta 20-40 dB)

- slyšív na vzd. větší než 3 m; neslyhá jív hlukú, seřtanou a šichou

=! SLUCH je využitelný k budování reči!; kompenzáciu sluchadlem, integráci

- vyšší dróbných vad (patlavosť)

• STŘEDNĚ-TĚŽKÁ NEDOSLYCHAVOST (stráta 40-70 dB)

- slyšív do 3 m; sluchadlo sa akustický vhodných podm., jinak selhává

- vyslovnosť narušena (DYSPLÁIE → ráme na hláskú)

- menší rozsah sl. zásob (↓ obsahová i gramatická str. řeči)

- vhodná integrace při péči rodiny

• TĚŽKÁ NEDOSLYCHAVOST (slyšata 70-80 dB)

- slyší hlasitou řeč do 1 m; sluch nestačí na běžnou slovní komunikaci

- srozumitelnost řeči je narušena, rozvoj řeči opožděn (1-2 roky), spontánně odečítá

! ŘEČ nutno rozvíjet SLUCHOVOU CESTOU, za pomoci sluchadel a jiných přístrojů

- integraci nedoporučuje + individuální přístup

! kompensace se provádí pomocí SLUCHU!

• ZBYTKY SLUCHU (slyšata 80-90 dB)

- mají lepší prognózu vřadnout mluvenou řeč než neslyšící

- vnímají sam. (o, u); hlubší souhl. (m, d, h); sluch nestačí ke spont. rozvoji řeči

- zařazení do škol pro neslyšící

• NESLYŠÍCÍ (slyšata nad 90 dB)

- řeč se nevyvíjí spontánně, jsou narušeny fáze verbální produkce (dýchání, fonace, artikulace)

- ! ŘEČ se rozvíjí uměle!; komunikační blokáda se věnuje důsledky

- předpoklady pro učení a vzdělávání nejsou narušeny

• POZDĚJÍ OHLUCHLÍ

- po ukončení sděl. rozvoje řeči (po 3 roce); řeč byla, ale potřebuje neustálou péči

- multimus - poroc na duševní obtěs - 4 působení

- zařazení mezi nedoslychavé a zahájení nácviku odečítání

KOMBINOVANÉ VADY

- SP + další vada; důl. je, která je dominantní; rozhoduje se na sděl. tým. spolupráce

- SLEPOHLUCHY → největší péči (dotyková abeceda)

DIAGNOSTIKA

- učení epizodně dalsiho vzdělání, rozvoje, vedení

- vědy týmová sdělitost - foniatr, 4, spec. ped., soc. prac.

- rozhoduje se o zařazení na sděl. motivace post. jedince

DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA

- hranice mezi ZS - ZS pro nedoslychavé - ZS pro neslyšící

- zjistí se, zda jedinec vřadnou řeč, pokud ano, musí jít do školy, kt. je náročnější

- vědy plati zásada NEUŠKODIT „Primum non nocere“

11, SOC. PRÁCE S LIDMI SE SLUCHOVÝM A ŘEČOVÝM POSTIŽENÍM

SOC. PRÁCE S LIDMI SE SLUCHOVÝM POST.

ORGANIZACE PÉČE O PŘEDŠKOLNÍ DĚTI

1, Raná péče (do 3 let)

- časná diagnostika, nejpozději je vyjasněná vada; časná diagnostika (do 1 roku)
- vývoj řeči probíhá stejně jako u slyšících do doby předového evokání, ZLOM -
- napodobivé evokání 17-26. týden věku vědno na sluch
- nosovýmu napodobivé evokání uměle - TAKTILNÍ (VIBRAČNÍ) VNÍMÁNÍ
- po dany rození předpoklady pro rozvoj řeči - do 3 let => dle problémy
- co rychle aplikovat sluchadlo a rykat na něj, ↓ kvalitu ^{ZRAKOVÉ} ^{PODMĚTY} mluvit kvantitativně
- udržovat časť bezposuchovou kom. Da M; přitom mluvit => polyt lid je součástí kom.
- SP dítě má gen. sakodované předpoklady pro rozvoj slovní řeči

• **STŘEDISKA RANÉ PÉČE** - 4, pedagog, Soc. pr. - zajišťují podporu, pomoc a rehabilitaci vyšetření, vyuka znat. jazyka

• **SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÁ CENTRA** - SP, 4, spec. ped. -> bezplatné služby (MŠMT)

Povinnosti SPC: • diagnostika = vyhledání SP a práce s jejími rodiči

• dítě spec.-pedagogickou diagnostiku a terapii

• metodickou a osvětovou činnost

• poradenské pro Ro a školy; kontakt s odborníky (foniatry)

• vyuka znat. řeči; dojíždí do Ro a pomáhá s artikulací

2, Předškolní výchova (od 3 do 6 let)

- programy jsou slyšné, ale něco je navíc + spec. cvičení elází, lat. chyby:

• hlasovou, rektorovou a sluchovou výchovu

• rytmicko-polytonovou výchovu, rozumovou výchovu

• dechová cvičení, gymnastika mluvidel, oděsídní, znakový jazyk

lehká vada -> integrace do normální MŠ -> rozvoj řeči sluchovou cestou
nedýšící -> MŠ pro sluchové postižení -> slovní řeč se nosuje uměle

-> rozvíjet formu komunikaci

-> využití znat. jazyka, na jehož zákl. se D učí slova

- MŠ trave formy řeči a studijní činnosti (unavitelnost při oděsídní)

- MŠ se rozvíjí hlasové pozemí D, budují artikulace, slovní zásoba (artikul. x dechová)

- posilují se sluchové vlysky

- nonverbalní kom. je vždy doprovázena slovem

ORGANIZACE PÉČE O SP VE ŠKOLNÍM VĚKU A DALŠÍ VEDEĀVÁNÍ

- ZŠ pro neslyšící a ZŠ pro nedoslýchavé; přípravný ročník + 9 tříd, osmou ZŠ
1, ZŠ PRO NESLYŠÍCÍ

- běžně osmou ZŠ, s menší úpravou (menší rozab)
- řeč se buduje uměle; 4-10 zákeř; ředi, aby na sebe viděli
- individuální přístup; individuální logopedická péče
- nemají cizí jazyk a hudební výchovu
- vyjuka pomocí znakové řeči

2, ZŠ PRO NEDOSLYCHAVÉ

- řeč se buduje sluchovou cestou, nepoužívá se znak. řeč
  - individuální přístup; individuální logopedická péče
  - všechny předměty ZŠ; přípravný ročník + 9 tříd
  - školy: Plzeň, Kladno, Kralupy, Praha, Liberec, ÚB, Ivančice, Brno
- Cílem je přiblížit se normální škole; učitelé musí umět znak. řeč, pracují spec. ped.

3, SOU, SOŠ, SŠ

- musejí udělat přijímací na SŠ
- SOU učební obory: Praha, Tal. mus - ochradník; Brno - autohlempičů
Kladno - kuchař
- SŠ: Praha Jóna - gymnásium; Brno - biskupské gym.; Str. Křál. - SŠ pedagogická
Berec - ochradní škola; Praha Radlice - uztomárací škola (amim prac.)

4, VŠ

- u nás řečnických; studium národně - mají mít asistenta, Memocníka
- FF UK - čeština - komunikaci neslyšících
- JAMU Brno - Dramatická škola s pantomimou

S příslušným ZTP, ZTPIP mají právo na Memocníka na 24 hod / rok zdarma
Ro mají právo na bezplatnou vyjuku znakového jazyka

METODY PRÁCE SE SLUCHOVĚ POSTIŽENÝMI

- 1880 milánský kongres - orální metoda
manuální epizod vyuky - převládá dnes

1, ČISTĚ ORÁLNÍ METODA

- německy a holandsky mluvící země
- u nás Ivančice - vyjuka formou rozboru, D něco dělá a učitel to komentuje (neustále); odmítají využití všech dalších forem komunikace

2, KOMBINOVANÉ METODY → TOTALNÍ KOMUNIKACE

- všechny dostupné komunikační prostředky
  - manuální - gesta, posuny
  - aurální - co dočká se slyšet
  - orální - mluvní prostředky
- vychází z převažujícího komunikačního prostředku
- tyto metody používají všechny osoby v okolí D, uplatňoval od co nejranějšího věku D
- D musí mít volbu metody komunikace
- motivujeme D k pochopení významu slova, nutíme ho používat slovní řeč, bt. je pro něj obtížná a její neúspěšnost není schopna chápat.

3, PRSTOVÁ ABECEDA

- pro jednu i dvě ruky; s ruky mluvícíků, remíčk
- pohyb ruky = GRAFEM → jedna hláskva
- věstíme na 1. st. ZŠ při budování hláskové slovní zásoby

ZÁSADY PRÁCE SE SLUCHOVÉ POSTIŽENÝMI

- 1, mluvit pomalu, zřetelně a mírně! zrychlenou komunikací
- 2, nekřičet, mluvit hlasitě, měnit rytmus řeči
- 3, mít vždy viditelné obličej "tvář s tvář"; přímé osvětlení obličeje (přes okna, na jevy)
- 4, zaujmout stálou pozici, nechodit; přibližně stejná úroveň hlavy
- 5, využívat přirozené gesta a mimiku jako podpůrné složky odesílání
- 6, 1-4 v konverzační vzdálenosti
- 7, na počátku nastavit limitní dobu rozboru, zřetelně oznámit změnu tématu
- 8, využívat graf. znakování (tabulky, písmo), dlat na jevy kompenzačních prostředků
- 9, respektovat unavitelnost ST, kontrolu porozumění, akusticky vhodná klima
- 10, reagovat empaticky, citlivě

INTEGRACE SP

- lehcí nedoslýchaví se mohou stát slyšícími s digitálním sluchadlem
- do kategorie ZŠ s lehkou a střední nedoslýchavostí
- individuální přístup + úvaha logoped. péče + průběžná škola + Ro + SPE
- dodržet zásady práce se SP: ↓ počet pátek, rozčlenit plochy výuky, bt. pohybové cvičení, odpočinek, odpočinek, aby se cvičení neodkladě
- MŠMT - vyhláška o poskytování porad. služeb ve školách a škol. porad. pracovištích
⇒ pro integraci sluch. sluch. doporučení pro učitel

- → SPC usilavá se ZŠ a Ro individuální vzdělávací plán
- → SPC provádí 2+ ročně kontrolu plnění IVP
- → pomoc asistentů, pohodlné navrhování SPC, PPP do IVP
- → asistent pedagoga = osoba akreditovaná v pedagogickém centru
- → ředitel musí integrovat do 5 rátek do školy, do té školy nesmí odjíždět
- → ředitel musí řídit práci školního Y a spec. pedagoga

SPC ZAJIŠŤUJE:

- integraci; diagnostiku integrovaných rátek
- pomáhá vypracovávat IVP, návrhy na kvalifikační práce učitelů
- kontrola sluchu sluchadel, servis oprav sluchadel
- prostředkování nepřetržitě na fonabliu a jiné
- přijímá k vykoušení rozlišení aparatury (SOLARIS)
- metodický vedoucí; poskytuje info, poskytuje metod. materiály SPC
- v kombinování ho posílá prostředkování kontakt na ostatní SPC

KOMPENZAČNÍ POMŮCKY

- ↙ pro život neslyšné
- ↳ umožňující pracovní uplatnění - PC, fax
- ↳ přijímací a ulehčující život - TV s tlumením, tlukky OT - 25% pořadí
- kompenzují radu, využívají náhradní smyslu - zvuk (světelné signály), hmat
- slabý elektrický proud (elektroakustické kompenzační pomůcky), vibrátory K.P.
- nejsou náročné, řada v HÚ nebo OÚ, rozhodnutí o účelnosti potvrzení od lékařů

- Pomůcky:**
- světelné, vibrační budíky, světelná signalizace zvonek
  - světelná signalizace pláči dítěte
  - zesilovací telefon, fax, počítač, indukční smyčka, PC

Distributoři: Interhelp - Plzeň; Audiocentrum Praha; Meta Brno

KOCHLEARNÍ IMPLANTÁTY

- kochlea = klenyřka nitěného ucha
- implantát nejvnitřnější periferní částí ucha - dráždí sachovalá sluch. nervu slabými el. impulsy; podm. operace je fon. sluch. nerv a přístrojová centra s možn.
- NUCLEUS 22 - Cochlear Australia, Clavion - USA, Med-el - Rokavsko
- r. 1992 v SRN první N22 českému pacientovi, 1993 první operace v nás
- krasno v VZP, VZP přisouhlasí kontroly shodnost pacienta
- 1) doporučení foniatra

2, Reinformování a řízení (por. ležního nervu, duha, rovnováhy, ušní síň)

Podmínky operace: nesmí být používán sluch v obou uších

řádný přístup používání sluchadel, lékařská rada

vylépe a podléhá otlučením a vybudovanou říčí (2-6 let)

spolehlivě řešení (Ro, škola), nesmí mít další radu (MR, epik)

Po operaci: malá část jednotlivě elektrody na výšku a hlasitost, kontrola 1x rok

logopedický rehabilitační program

Omezení: sport - odložit říčový procesor, vyhnout se letadlu, u lékaře

říčový procesor je citlivý na kytlov; ⊖ blízkost televizního vysílače

silný magnet a implantátů - vylučuje vyšetření magnet. rezonancí

SKLOMŮ NUCLEUSU 22

1, vnější část - mikrofon → za uchem je sluchadlo

říčový procesor → výčkový počítač

vysílač část → za uchem, magnetem k přijímači, kt. je pod kůží

2, vnitřní část - dekodér → přijímač část (v kosti skelní)

multielektroda → 22 elektrod rozdělených do 4 skupin

- vyroben z biokompakt. materiálů (titan, povidol, dlejší i keramická), platina, teflon

SLUCHADLA

- cílem je zesílit říčí, skelní zvuk, elektronická sluchadla

• kapesní, hrabíčková - silný zesilovač, levný, provoz (tužková baterie)

• kytlová sluchadla

• ráčová sluchadla, rohličky - nejvyšší starší, decimální řešení

• kytlová sluchadla - v prohlubni kytlu

• rukododová sluchadlo - do sláby 70dB

Uložení: mikrofon, zesilovač, reproduktor, baterie

sluchadla vyšší třídy mají kyt. zesilovač, indukční smyčku

ušní kytovka = oddělena na kytlu

nutné přičítat podle audiogramu

Rozlišovací typy: analogová - kyt. VEP

digitální - 5000-30000

Příčí: vyjádření, vyjádření baterie, odrana před vltkem, nárazem, ústím uš. kytovky

Pojistovna: do 18 let národ na 2 sluchadla a 2 ušní kytovky

nad 18 let 1 sluchadlo na dobu 5 let + ušní kytovky

ZNAKOVÝ JAZYK, ZNAKOVÁ ŘEČ, ODEŽÍRÁNÍ

- vizuálně kinetický jazyk - mateřština neslyšících → uvedeno 1998
- práce na rodilém' budo formou - edarma rufka Ro, systém klumocníkú

• 2 formy:

1) Vlastní znakový jazyk neslyšících

- vlastní gram. struktura a syntax odlišná' od ČJ, převaha pods. jm
- chybi' před. jm., předložky, číslovka
- sděl. grimasy, mimika, pohyb a rytmus celého těla
- USA slovník s 20000 slovy, ~ ČR 3000 slov

2, Znakovaná' čeština

- česká gramatika, není ucelená' řada slovníků

• Nevýhoda znakového jazyka

- přílišná' konkrétnost, nejednotnost, neexistence přeměně' formy
- izolace od většiny populace; soc. stigma (hl. dítě)
- dnes prosazováni' závislí' na jeho zdokonalování, vytrajú, slovníkú

• Odežírání

- umění nahradit sluch, ↑ učitelnost
- velmi pohyby mléčidel, tzv. KINÉMY = mléčné pohybové útvary
- dobře se rozlišují' retnice (M, B, V), špatně H, CH, G a problém sluch, SŠ ZŠ RŘ, T, D
- hledá se smysl ve fragmentech, ANTICIPACE - předřídání a logika

SLOŽENÍ UCHA

1, zevní ucho

PODÍVAT SE!

- boltce
- zevní zvukovod
- bubínek

2, střední ucho

- eustachova trubice
- kladívko, kůňátko a hladičko

3, vnitřní ucho - vnitřní sluch

- kostěný' labýřník
- 2 okénka - OVA'LNÉ' a KULATÉ'
- blavily labýřník
- klenýřid - CORTHO ORGA'N (vlastní sluchové ústrojí)

SOC. PRÁCE S LIDMI S BĚŽOVÝM POSTIŽENÍM

KONCEPCE LOGOPEDICKE PÉČE

1, resort školství (MŠMT ČR)

- logopedický preventista - učitelka MŠ, denní kurzy log. prevence
- logopedický asistent - supervize klín. logopeda, spec. ped.
- schopen pracovat s jednotlivci post. žním
- speciální pedagog -

2, resort zdravotnictví (MZ ČR)

- logoped - pod supervizi, VŠ, SZZ z logopedie, neurologie, před atestací
- klinický logoped - po atestaci
- státní i souk. ambulance, například kitarém, aby byla placena pojistkou
- log. pracoviště: foniatrie, pediatrie, neurologie, LDN, rehabilitace, pl. chirurgie, ÚSP, lžene
spec. pracoviště - klínky, JIP
denní stacionáře

3, resort práce a soc. věci (MPSV ČR)

- ÚSP, denní stacionáře, týdenní stacionáře
- pracovní sd. prac. školství a zdravotnictví (plácí je jejich resorty)

LOGOPEDICKE PORUCHY

1, VÝVOJOVÉ - mění se v čas

- dyslálie
- opožděný vývoj řeči
- vývojová dyslálie
- vývojová dysartrie
- anomálie ORF oblasti

2, SYMPTOMATICKÉ

- řeč při tělesných vadách
- řeč u MR
- řeč u jiných vad
- pervasivní vývojové poruchy

DYSLALIE (pallavost)

= vadná výslovnost, hlásková je tvořena na nevhodném místě

• VÝVOJOVÉ PORUCHY ŘEČI

ETIOLOGIE: dědičnost, špatný vzor, vady orgánů, poruchy CNS

- vychází hlásku (hláva - jáva); nahrazují hláskou, kt. není (hláva)
- ismus (vová chybě) DYSLALIA MULTIPLEX - nemí zádnow hláskou

PROGNÓZA: každé D v MŠ => PPP, logoped, pediatr -> spolupráce s rodinou, dítě musí doma přemovat

OPROZDĚNÝ VÝVOJ ŘEČI

- poznať se kolem 2,5 let

└ motorický typ = rozumí, ale nejde mu skládat slova do vět + motor. neobratnost
senzitivní typ = nerozumí, všichni vnímání - fonematische slyšení (pes - pas)

- D, kteří slyší se Ma nechcejí nic dělat, ale pak se rozjídou

- D, kteří si know do ordinace, všechny složky splní, ale není jim rozumět

- domluví se, ale mají narušenou artikulační rovinu

TERAPIE: slovní zásoba, obsahová stránka řeči, formální stránka řeči
neorce chorování, rozvíjení s motorikou

VÝVOJOVÁ DYSFÁZIE

= narušený vývoj řeči, projevují se v schopnosti (neschopnosti) naučit se verbálně komunikovat, i když jsou podmínky pro vývoj řeči přiměřené

- Důleži: velbloud má dva krunýře

└ lingvistická = těžko rozumí

motorická = narušuje pět

- těžká porucha, D nemluví, porucha pozornosti, porušená kvesta

- trvá až do mládí

ETIOLOGIE: disfunkce postavení mozku (LMP, ADHD...)

TERAPIE: rozvoj dílčích fází, rozvoj ve všech rovinách řeči

VÝVOJOVÁ DYSARTRIE

= porucha motorické realizace řeči na páté. porušení CNS - narušuje respiraci, fonaci, artikulaci => nedať se odstranit, dať se zlepšit

- křídlečky, šumí, chráčí, mléčné dýchání, krátká fonacní doba, kulhání

- špatně vyslovuje = konstantně - nikdy tu hlásku netřiknu špatně

TERAPIE: Vojtova reflexní lokomocce => u nás pro pesu nedělá

Botallův koncept -> antipodoba - dříve na opačnou str. a uvědomí se

Kabatova metodika -> cv. proti odporu, př. jazyk a špatně

PROGNÓZA: podle formy DMO (lepší - horší)

ANOMÁLIE V ORF OBLASTI

-> HYHŮAVOST

└ eleváma = rozšířený palata, obrta, zkrácení palata, malý tonus spodního rtu, patolog. postavení jazyka, dýchání pusou

zavěma = velké nosní mandly, nadvik nosního dýchání

DIAGNOSTIKA: nálezem krevní bíliny, mluví nosem (podsliznicová rýma)

TERAPIE: lékařská, logopedická

- 5.-12. týden těhotenství (hypelina křivka; ~~sp~~ porou na vitamín A)

NARUŠENÍ PLYNULOSTI ŘEČI

=> KOKTAVOST

- syndrom komplexního narušení koordinací orgánů podléhajících se na mluvené řeči => projevují se charakter. převrácením plynulosti řeči

PŘÍČINY: 4 teorie: uletová rýma

dynamická teorie: koordinací hlas, dech a pohyb mluvidel nefungují

somatická teorie: dušev. tělní nemoci (oblast hypofýzy)

PŘÍZNAKY:

- TONICKÁ FORMA = prodlužují slabiky; rychleji myslí než mluví
- KLOPICKÁ = opakuje slabiky, slova
- TONOKLOPICKÁ
- SOUHYBY = oddálení promluvení, nachlazení, roztažení nos
- LOGOFOBIE - strach z vlastního mluveného projevu

TERAPIE:

- farmakoterapie
- řečový trénink - využití spěvu
- represivní terapie - autoritativní předcházení
- represivní terapie - voládní projevy

- nikdy se úplně neodstraní, možná sekundární neurotiza

=> BREPTAVOST

- narušená komunikační schopnost, kdy dochází ke zrychlování řeči. tempa a změně srozumitelnosti řeči

• SYMPTOMATICKÉ PORUCHY ŘEČI

- narušení komun. schopnosti doprovázející jinou vadu, poruchu, onemocnění

MENTÁLNÍ RETARDACE

= opožděný vývoj řeči až non verbální chování

= alternativní komunikace => komun. tabulky, piklogramy, symboly

DMO - TĚLESNÁ VADA

- dysartrie = porucha artikul. pohybů, porucha dýchací - helmavost, křivost

- korekční chování - lily, pohyby + OVR

SMYSLOVÉ VADY

- sluchové - ^{AKOM} stimulace sluchu, časná diagnostika, stimul. odd. řeči
- zrakové - echolálie (opakování), upeřram slov = verbálníismus (bacry)
  - dyslálie - mápodobá

• ZÍSKANÉ PORUCHY KOMUNIKAČNÍCH SCHOPNOSTÍ

- činní mozkové příhody, úrazy, poranění mozku, nádory
- infekce, infekci mozku, degenerativní onemocnění

AFAZIE

- > získaná porucha kom. schopnosti, na edle. poškození mozku
- slovní pádů, neologismy, žargon, echolálie
- nepřehlednost, sakadovaná řeč, telegraf. styl mluvy, agramatismy
- ⇒ dlouhodobá rehabilitace; komunikační partner

DYSARTRIE

= porucha artikulace řeči při zachování slabších řečových rovinách

ALEXIE = ztráta schopnosti číst

AGRAFIE = ztráta schopnosti psát

AKALKULIE = ztráta schopnosti počítat, chápat čísla + počítat

APRAXIE = neschopnost vykonat správný pohyb na edle. - imitace neschopnost imitovat pohyb, vykonat pohyb ve vztahu k předmětu

AGNÓZIE

= neschopnost rozlišovat podněty při zachování činnosti receptorů ⇒ fungují přenos, ale nefungují centrum

• agnózie ZRAKOVÁ - apceptivní ⇒ rozlišit detaily, nepozná ale topografická ⇒ nerysují se v mapách

• agnózie SLUCHOVÁ - špatná slovní hluchota - nerozliší řeč a neřečový zvuk
agnózie sluchová = nechápe řeč, neřečové zvuky přitáhá
která hluchota = cizlovost na neřečové zvuky / slova, když zabouchá auto, jinak neslyší nic

• NEUROTICKÉ PORUCHY ŘEČI

MUTISMUS = náhlá ztráta již vyvinuté řeči na neur. podkladě

- indis. terapie, PST, foniatrické metody navození řeči, logopedie

EKLEKTIVNÍ MUTISMUS = vybiórová nemluvnost, mluvní negativismus

- nemluví, nekřáčí, nemluví ke sl. vyžádání; spolupřidá Ro + škola + lékaři

12. TERAPEUTICKÁ PRÁCE S LIDMI S POSTIŽENÍM PSYCHOTERAPIE

- licí se působení verbální nebo nonverbální na problém, potuchu, na krizi životních hodnot, na psychosomatickou

= NELZE U MENTÁLNÍHO POSTIŽENÍ - pouze KOGNITIVNĚ-BEHAVIORÁLNÍ TERAPIE

Cíle psychoterapie

- 1, odstranit, smírnit duševní potuchy **TĚLESNÉ PORUCHY S PSYCHOGENNÍ SLOŽKOU**
- 2, odstranit tělesné potuchy s psychogenní složkou **DUŠEVNÍ PORUCHY**
- 3, harmonizovat osobnost jedince **HARMONIZOVAT OSOBNOST**
- 4, zmírnit choroby (jč. alkoholik), zmírnit požívání náhled **ZVĚDAMI NĚS**
- 5, vyládní obtížných životních situací **ZMĚNIT CHOVÁNÍ, NÁHLED**

Émaly PST

- využívaní postředků (verbální i neverbální podněty, stimulace emocí, mechan. účín, dynamika vztahů ...)
- odstranění nebo smírnění obtíží (nikdy i odstranění příčin)
- v průběhu PST dochází ke smírnám - oblasti emočního požívání, rozumového hodnocení, celkového postoje k sobě i k světu a ke změnám chorobní
- odbornost - PST provádí pouze odborník k tomu vyškolený

Dělení

individualní
skupinová
rodinná (-transgenerační, systémová, strukturální)

- psychoterapeut musí přijít PST jako pacient-klient

Společné faktory PST

- 1, **POZITIVNÍ OČEKÁVÁNÍ** - KL musí spolupracovat, očekávání od spolupráce
- 2, **TERAPEUTICKÝ VZTAH** - druh vztahů, kde kl. se najde - vedy mny
- 3, **HANSHOVSKÝ EFEKT** - pozitivní se s pozorností, kl. je děna kl.
- 4, **ZVYŠOVÁNÍ SEBEVĚDOMÍ** - rozšiřování pohledu na sebe, na syna ...
- 5, **KATARZE** - psychická kúra

• **Terapeutický vztah** = centrální prvek PST, kl. x terapeut, interpersonální vztah - VZÁJEMNÁ, dlouhodobá, ⊕, intenzivní, vyvíjí se

• **Psychologický přístup** = soubor a přesně působících činů nespecifické porady, (spol. úroveň, jednání, úprava)

• **Psychoterapeutický přístup** - cílní požívání a postředků (konkr. dovednosti) na těle vztahu kl. x terapeut

⇒ komunikacní dovednosti

- NONVERBÁLNÍ → postojení, naslouchání, empatie, porozumění
  - VERBÁLNÍ → vyklad, vhodný okamžik, sájm a podpora, mlčení, rady
- TENTATIVNOST FORMULA** = neindikativní, podat návrh

PST rozhovor

PŘED: Jak se já sám cítím? Co se se mně děje? Máám pohodu?

UVODEM: Máme na nás rozhovor ... minul

BĚHEM: Co mi KL vlastně říká? Jaký to má smysl? Je nějak nepřímá obzorem jeho život? Jak svoji situaci vidí klient?

CO MOHOU UDĚLAT TEĎ:

a, slav reku nějak snadně zmínit

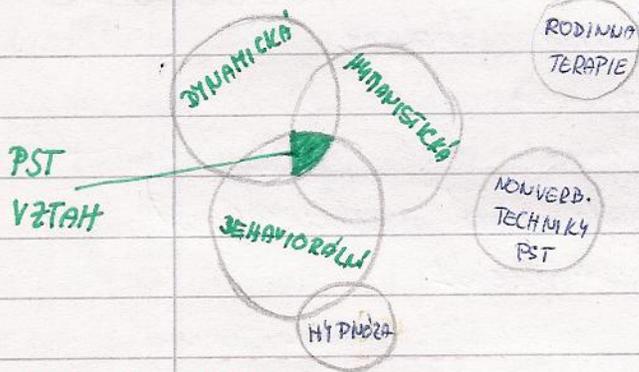
⇒ projevit sájm, porozumění, souzení, parafrazování...

b, slav reku nepřímě zmínit ⇒ konfrontaci alternativních předstev

ZÁVĚR: Budeme muset asi za 5 minut končit. Jak to vidíte teď, co si myslíte?

⇒ vyslechnout + sájm o osobu + budeme společně

Základní oblasti PST

DYNAMICKÁ = psychoanalýza, Freud
HUMANISTICKÁ = transakční an., Bůmu
BEHAVIORÁLNÍ

• Podpůrná PST

- pomocí KL, aby on sám něco dokázal; rozhovor, normalizujícímu, uplácení a proč?

• Hlubinná PST; psychoanalýza = S. FREUD

- nevědomí, libido (sex. pudr), ovlivňující a destrukční komplexy

- složky lidské psychiky

- ↳ SUPEREGO = ideály, normy
- ↳ EGO = reguluje S a ID ⇒ jejich vztah
- ↳ ID = pudry

- konflikt mezi ID a SEGO ⇒ vytěsnění vědu k nevědomí

- obranné psychické mechanismy

- ↳ sublimace = konstruktivní využití konfliktu
- ↳ vytěsnění = zapomení
- ↳ přesunutí = odmítnutí ra jiný cíl
- ↳ projekce = přesunutí jinému člověku

- 2 -

METODA INTROSPEKCE = studium vl. nitra, volné asociace + interpretaci

• Adlerovská PST → ALFRED ADLER

- aktivní postoj k životu x pseudivědomí = sexuální

• Ličebná metoda směřuje ke psychoanalýze → vědomost, poznání významu
neuvědomy a životní pacienta, formulaci reálných a rozumitelných cílů + podpora

• Analytická PST → CARL GUSTAV JUNG

- metoda asociativního experimentu → odhalování nevědomých komplexů

- introvert + extrovert, kolektivní nevědomí = soubor info, kt. jsou ^{vyvolan} ^{drůha} pro všechny lidi stejně

• Ličebná metoda - objasnování nevědomých reálností → analýza snů, aktivní
imaginace, duchovno, prožívání

• Dynamická a interpersonální PST

- vychází z PSA, intrapsych. konfliktů (z dětství) a interpersonálních faktorů

- KL. musí prožít reálnosti, mezi aktuální situací a min. událostmi

- kolektivní emoční zkušenost, náhled

• Rogersovská PST → CARL ROGERS

- terapie rozhovorem, zde a nyní, aktuální pocity

• Behaviorální PST

- fobie, strachy; manželské a partnerské poradenství

U MP se aplikují KOGNITIVNĚ-BEHAVIORÁLNÍ TERAPIE → odbourávání agresivity

→ vytvorení alt. komunikace

ARTETERAPIE

= ličebný postup, kt. využívá vytvarného projevu jako hlavního prostředku
poznání a odlišení lidské psychiky a mezilidských vztahů

TERAPIE UMĚNÍM = ličebný potenciál vytvarné činnosti

ARTPSYCHOTERAPIE = metody pro další PST analyzování

HISTORIE

- předstupněm bylo skandální vyhov. produkce duš. nemocných → upřesnění
diagnózy

- terap. metoda od 30.-40. let 20. st. s návratem na korraj. PSAN.

- průkopníky → vytvarníci, kt. prošli PST a hledaly propojení a uplatnění
vytv. umění v léčbě | C. LEWIS, E. KRÄHROVA

- v ER od 50. let = součást PST od 50. let součást PST

- v 70. letech PST společnost CLS J.E. Puckhyné → arteter. sekce | D. Kocálová

- v 80. letech narůstala popularita (studentů spec. ped)
- od 90. let začleněna do plánu výuky na Jihočeské um. JČU
- 1994 Česká arteterapeutická asociace - samostatné profesní sdružení

MUŽIKOTERAPIE RELAXACE & PRAČINNOST & STIMULACE

= užití hudby, rytmu, zvuku, tónů, pívn, případně i návravnosti na pohyb či výhranou tvorbu

- léčebnou formou - vycházení hudby
poslouchání

- = využívá ^{ZPĚV} vertální i reverbtální prostředky (pívn + rytmus, zvuk)
- různé části těla rezonují s jinými zvuky a rytmy => produkcí napětí, stimulace
- pívn a práce dechem => vliv na další těl. a psych. procesy => odstranění křečovitosti
- hudba může působit relaxačně, práčdivě či stimulovat energii

DRAMATERAPIE - schopnost naučit se roli

- = umělecká a léčebně-psychická metoda aplikovaná v rámci individuálních i skupinové práce divadelní festivaly „muzi plody“; v Deníck centrech
- úmyslné využití dramatu a divadla, s účelem dosažení terap. účelů -> symptomatologická úleva, emoc. a fyzická integrace a osobní růst.
- postupně prvky psychické, diagnostické, terapeutické a edukační
- mohou rozvíjet soc. vztahy, sborové soc. role, rozvoj slovní i mim. komunikace

TANEČNÍ TERAPIE TĚLO-MYSL

- = forma PST, kde hl. prostředkem eměny je pohyb
- vnímá se moc uplatňují využití těla jako prostředku pro 4 poruchy
- pívn psych. kultury => TAI-CHI, meditace, spojené "body-mind" (tělo-mysli)
- taneční terapie podporují uspělenku vztahu těla a mysli
- **BIOENERGETIKA (Lowen)** - vztah správného dýchání k bloku pocitu
 „Pohyb a pocitem je možný jedině tehdy, když jsou dýchací pohyby harmonizovány s myšlenkami a pohybem“
- uvolňování napětí v těle - vztah k emocím

ERGOTERAPIE

- = rehabilitační doc., bl. úseku opočetovací a fyzické terapie
- trou a vhodná motivace a devít funkcí duš. pro úspěšné vztahování situací vředního dne (obličání, hygiena...)
- ergoterapeut sjítují přítomné obtíže dřívější obtíže => vyrobta vyřetba

- pomocí měřítka náhradních polytonových stereotypů, kompenzačních a tech. pomůckami pomáhá zlepšit výkon problematických aktivit

CÍLEM: dosažení max. možní realizovatelnosti v denních činnostech!

NÁCVIK: sebeobsluhy a sebestačnosti

SEBEODLUHA, SOBĚSTAČNOST

• uchoptí a jímne motoriky

JEMNÁ MOTORIKA - UCHOPTÍ

• taktilní a proprioceptivní stimulace

TAKTILNÍ STIMULACE

• kognitivní schopnosti (převodné, porozumění)

KOGNITIVNÍ SCHOPNOSTI

• koordinace oko-ruka

KOORDINACE OKO-RUKA

FYZIOTERAPIE

= rehabilitační postupy (Tojtorova reflexní lokomocí, neuroprojeová terapie dle Bobathových, facilitace dle Katata ...)

- jiné metody jsou vhodné doplňování vodoléčebou, magnetoterapií, elektroterapií, reflexní masážemi

=> vždy individuální léčebný plán -> ILP

HIPPOTERAPIE

= rehabilitační metoda využívající léčebného působení jízdy na koni

- léčebné účinky:

• ovlivnění sval. napětí

SVALOVÉ NAPĚTÍ

• prodloužení krátkých svalů

PROTAŽENÍ SVALLÍ

• stimulují srdeční dechání těla

JŘEPI TĚLA

• ovlivňuje psychiku a podporují kořej. soc. kontaktu

- spojují fyzioterapii s psychologickým a kognitivním

- individuální přístup ke KL; během jízdy (15 min) si terapeut určuje individuální cíle terapie

CANISTERAPIE

= způsob terapie, který využívá pozitivního působení psa na zdraví člověka, přičemž klade důraz především na řešení problémů psychických, soc.-integrovaných => působení na fyzické zdraví je u ní druhotné

HLAVNĚ DUŠEVNÍ

- autisti, citově depimovaní děti, MP, apatie, logopedie, rehabilitace

- dlouhodobě nemocní

VJEMOVÁ TERAPIE

- stimulace sensoriky hendikepovaného klienta

- koncept SNOEBOLEN => získat max. sensorických vjemů v prostředí pohody a relaxace

Σ smyslů

=> místnost, kde jsou technické zymořnosti, na které se přijímá saka

- vodní křižlo, bodové masáže

- **zraková stimulace** - light box, magická koule, svíla
- **hmatová stimulace** - hudební skladby, předměty denní potřeby
- **sluchová stimulace** - hudební nástroje, hudba
- **čichová stimulace** - aroma lampy
- **chutová stimulace** - pokrmy, rostliny

KOMPEZIČNÍ POMŮCKY

- = edukace terapie pro posílení
- doporučení lékaře

MOŽNOSTI TERAPIE LTD

- 1, terapeutické, PST a socioterapeutické - pomoc zaměřena na celkovou podporu osobnosti D - práci se sebepojitím D a jeho soc. prožíváním
  - 2, PST - zaměřena na jednotlivé markantní poruchy - pozornost, hyperaktivita.
  - 3, farmakoterapie - hyperkinetičnost a porucha pozornosti
    - dlela, medikamenty, metoda biofeedback
- většina lékařů doporučuje kombinaci medicíny a behaviorální terapii
 ve škole i doma + individuální a rodinná terapie

PSYCHOTERAPIE

= cílená práce, setkání, manipulace na potlačení ústřední m. při situaci

CÍLE

- 1, odstranění křivonáhodných a psychologických problémů
- 2, harmonizace osobní existence
- 3, pomoc v nastavení NES
- 4, omezení škodlivých náhledů

CENTRALNÍ => TERAPEUTICKÉ VĚTRNÉ

- pozitivní očekávání
- vyčerpání v prostředí
- práce s přírodními, ovlivnění přímým prostředím

Individuální

• skupinová => skup. dynamika, časová ochotnost
 • rodinná => protolokální intervence
 • korektivní intervence

• **HOVU NI HČNÍ POUVEDNOSTI** = vertikální a horizontální

• **PST ROZHOVOR** => systém, začít

• **DIAGNOSTICKÁ ANTHROPOMETRICKÁ BEHAVIORÁLNÍ**

ARTETERAPIE

• korektivní
 • antihypertenzivní

-> od 50 let používá PST

• **TO** - léčba artropatií a akcí LEWIS, HRAJTEROVA

• **1994** ústřední psychologická asociace
 • **90. léta** již => začínáme dohlížet na vývoj

MUZKOTERAPIE

- ERGOTERAPIE
- FYZIOTERAPIE
- ANIMOTERAPIE
- CAUSTERAPIE

DRAMA TERAPIE

- KŮLENOVÁ
- SVĚTOVÁ

13. PRÁCE S RODINOU

Rodina v užším, tradičním pojetí je skupina lidí spojená pouty pokrevního příbuzenství nebo právních svazků (sňatek, adopce).

Rodina je důležitá sociální skupina, která plní celou řadu biologických, ekonomických, sociálních i psychologických funkcí. Poskytuje svým členům potřebné zázemí, uspokojuje jejich potřeby a zprostředkovává zkušenosti, které nelze získat jinde. Každý jedinec má určité role, které se stávají součástí jeho identity. Mezi jednotlivými členy rodiny se v rámci jejich rolí vytvářejí rozmanité vazby, pro než je charakteristické určité chování a vede k přednostní volbě některých strategií zvládnání problémů.

Pokud je rodina v nějakém směru dysfunkční, některé důležité potřeby těchto lidí zůstanou neuspokojeny, a rodina se pro ně spíše zdrojem zátěže. Pokud jde o dítě, jehož osobnost se teprve rozvíjí, mohou mu v důsledku narušení rodinných funkcí určité významné zkušenosti chybět nebo jeho další vývoj může být deformován různými negativními vlivy.

- Nukleární rodina je dvougenerační, rozšířená zahrnuje více než dvě generace.
- Orientační rodina je rodina, do které se člověk narodí
- Prokreační rodina je rodina, kterou člověk založí sňatkem nebo tím, že má děti

Stručný historický exkurz

- U starých Řeků se rodiny zakládaly kvůli státu.
- Ve středověku bylo třeba souhlasu vrchnosti
- Křesťanství – založení rodiny je smlouva s Prozřetelností (Co Bůh spojil, člověk nerozdvojí)
- Renesance – vyvazování se z podřízenosti Boží autoritě
- Romantismus zdůrazňoval cit
- Moderní doba (industriální) – osud ve svých rukou, řízení se city a preferencemi.
- 20 století formování rodin masivní vstup žen na trh práce a rozšíření antikoncepce.
- Postmoderní doba – rodiny nejsou zakládány pro reprodukci populace, ale kvůli uspokojování citových potřeb partnerů. Stabilita rodin padá s citovou bilancí partnerského vztahu. Rodina je privátním podnikem. Roste počet nesezdaných soužití, dětí narozených mimo manželství a počet dvojic programově bezdětných.

Systém soc. služeb v rámci sociálního zabezpečení upřednostňoval rezidenční služby (lidé s hendikepy v náhradních domovech v ústavech).

MRP Ve 20. st. byly rodiny využívány i jako poskytovatelé soc. služeb. Jako nejlepší formy náhradní rodinné péče jsou pěstounská péče a adopce.

mala' propustnost - lhosky nost

Struktura rodina

Rodina má tyto subsystémy: jednotlivce, dyády, např. manželský a rodičovský subsystém a větší skupiny. Subsystémy vznikají jako spojenectví generační či osob stejného pohlaví, opačného pohlaví nebo sdílením zájmů a hodnot.

Subsystémy jsou od sebe odděleny hranicemi s různou propustností. Znejasnění hranic vede ke stavu (dle Bowena) nediferencovaná masa rodinných já. Povaha rodinných hranic je i dle užívání svého teritoria.

Dítě, které prolomilo generační hranice a funguje vůči svým sourozencům z pozice rodičovské, nazval Minuchin rodičovským dítětem.

Posuzování funkčnosti rodiny

POSOUZENÍ FUNKČNOSTI RODINY

Problémy v rodině soc. pracovník nejčastěji řeší ohledně děti či dospívajících méně dospělých.

Posouzení funkčnosti vyžaduje delší přímý kontakt, čas a dovednosti.

Iniciátory práce s rodinou mohou být: člen rodiny, soused, pracovník státního orgánu či pracovník nevládní instituce.

Vykonavatelem intervence může být státní instituce represivní, správní, poradenská, sociální, zdravotnická, pedagogická, nezisková právnická osoba, soukromá instituce, soukromně pracující profesionál.

Rodina je předmětem zájmu jako:

- jeden celek či
- vytvoření podmínek pro život jednoho jejího člena

1. rodina sama definuje problém
2. problém definuje profesionál

PROBLÉM

+ GENOGRAM

A EKOMAPA

Hlavní typy práce s rodinou rozvržené na škále:

Represivní zásah – dohled – přímá pomoc (materiální) – poradenství – krizová intervence – rodinná terapie.

Profesionál by měl jasně vědět na čí objednávku pracuje, jak tato objednávka předem definuje jeho kompetence, jak na rodinu hledět a jaký je soulad mezi objednávkou a jeho představou o vlastním odborném vývoji.

Podmínky kvalitní profesionální práce:

- přiměřené vzdělání VZDĚLÁNÍ
- praktický výcvik VÝCVIK
- supervidování zkušeným kolegou SUPERVIZE

PROBLÉM: málo voličů

↑ pět případů na 1 pracovníka

• DIREKTIVNÍ INTERVENCE

Direktivní intervence do rodiny závazně upravují platné zákony a na ně navazující nížší normy. O uplatnění zákonů a dalších norem však vždy rozhodují konkrétní lidé.

Některá direktivní opatření přezkoumává soud – pojistka proti zneužití úřední moci.

• PORADENSTVÍ

Poradenství dle Plzáka se opírá o medicínský model profesionálního zásahu. Cílem je stanovit diagnózu, dát léčebná doporučení a kontrolovat průběh léčby.

Jiné formy rodinného poradenství mají blíže k rodinné terapii. Pro ně charakteristické typizování rodinných problémů a používání osvědčených schémat k jejich řešení. Mohou se i uzavírat smlouvy.

RODINNÁ TERAPIE

Školy rodinné terapie:

1. Transgenerační rodinná terapie předávání vzorců chování z generace na generaci. Objevuje se zde mechanismus projektivní identifikace (např. rodiče tlačí děti do realizace ambic prarodičů). Terapeut se snaží vyjasňovat komplex očekávání a najít původního adresáta.
2. Strukturální rodinná terapie rodina je systém vykonávající své funkce pomocí specializovaných podsystémů (manžel., rodič., sourozenec. ..) Terapeut se snaží posilovat rodičovskou dyádu a oslabovat rigidní koalice, které vedou přes generační hranice. Terapeut zaujímá nadřazenou direktivní pozici.
3. Systemická rodinná terapie zaměřuje se na procesy probíhající v rodině „zde a nyní“. Cílem je vyjasnění komunikace členů rodiny a definování rolí. Nejprve se stanoví

systémová hypotéza vysvětlující proč hledá rodina pomoc. Cirkulární dotazování umožní neutrální pozici terapeuta a zjištění vztahové struktury rodiny.

Ve všech typech rodinné terapie se zpochybňují ty rodinné mýty, jež rodinný problém udržují v ustáleném stavu a znemožňují rodině nacházet nová řešení. Terapeut se snaží podpořit pozitivní, růstové, konstruktivní, sebeúdržavné tendence rodiny.

Otázka v jaké sestavě pracovat při rodinné terapii není aktuální. Rozhodující je, že se přitom jako cíl nesleduje změna jednotlivcovy osobnosti, ale změna fungování rodiny.

Typy služeb poskytovaných rodinám

- Dle délky trvání – krizové až dlouhodobé
- Dle prostředí – poskytované v rodině, v instituci, specializované na práci s rodinou, v komunitním centru či jinde
- Dle užitých metod práce s rodinou – poradenství, odborně vedená terapie, svépomocné skupiny či jiné
- Někdy o dle toho, co dalo podnět k práci s rodinou – např. ohrožené dítě, ohrožení dospělého, rozvodová situace...

Krizové služby – poskytují se v situaci ohrožení dítěte či dospělého, ale i při opětovném sjednocení rodiny, co se vrátil ohrožený člen po odloučení.

- Jde o krátkodobé služby, vyžadující rychlé a kvalitní hodnocení situace.
- Při této formě práce je nutná průběžná supervize.
- Součástí krizových služeb jsou azylová zařízení. (azylová zařízení pro děti, ...)
- Krizové služby musí navazovat na terapeutické programy.

Poradenské služby – krátkodobé, poskytované ve specializovaných institucích.

Vzdělávací programy – dlouhodobé s obecně formulovaným cílem. Poradenské a vzdělávací programy se mohou kombinovat. *⇒ o přednáškách, večerní kurzy, odborné akce ⇒ v rámci poradenských a azylových zařízení, náhradní a adoptivní rodiny*

Terapeutické služby – rozdělení na svépomocné a profesionálně vedené. Profesionálně vedená terapie by měla být podložena smlouvou, kde je definován cíl. Po skončení terapie by se měla sepsat o průběhu zpráva. Rodina by měla zhodnotit efekt terapie.

Preventivní programy – dlouhodobé. Cílová skupina - rodiny, v nichž je vysoká pravděpodobnost vážných obtíží, či rodiny, kde se narodilo hendikepované dítě (raná péče).

Práce s rodinou kde se vyskytlo násilí (viz. otázky)

1. Násilí na dítěti
2. Na dospělé osobě - ženě
  - muži
  - rodiči
  - mezigenerační

Z pohledu policejní psychologie je rodinné **násilí** chápáno jakožto vyhrocení situace rodinných rozepří a konfliktů, ve kterých přichází ke slovu agrese. Je důležité připomenout, že agrese vůči blízké osobě (partnerovi) může mít velmi rozmanité podoby. Nejde jen o fyzická napadení. Ubližovat a zraňovat lze i pomocí rafinovanějších postupů, tzv. skrytých agresí, jako je například zesměšňování, ponižování před osobami, na kterých

partnerovi záleží, ignorování, nebo naopak přemrštěné kontrolování.

formy násilí

- Psychické
- Fyzické
- Sexuální
- Ekonomické
- Sociální
- Emoční
- Kombinované

Jako léčebný program i jako prevence je předání ohrožených dětí do celodenní péče mimo rodinu. Zkouší se psychoterapie jednoho nebo obou rodičů, nespecificky zaměřená na posílení sebedůvěry. Specifickou terapií pro rodiče jsou výukové programy, které si kladou za cíl rozvinutí přiměřených rodičovských dovedností.

Práce s rodinou kde je tělesná nemoc (postižení) (viz. otázky)

Záleží zde kdo z rodiny je postižen a kdy postižení vzniklo.

- *Postižená matka* – na řízení rodiny může i rezignovat (je nutná okamžitá náhrada) či je vychýlit do podoby hůře přijatelné.
- *Postižení otce* – rodina to zvládá lépe než u matky.
- *Postižené dítě* – vede k zesílení interakce mezi dítětem a matkou. Nemocné dítě získává díky nemoci nad matkou či rodinou velkou moc.

Léčba závažných tělesných nemocí může být vedena úspěšně přes významného člena rodiny. Úmrtí člena rodiny je pro nejbližší příbuzné nejstresovějším zážitkem. Reakce rodiny je individuální. Proces zpracování ztráty komplikuje i idealizace zemřelého.

Práce s rodinou kde je postižení (viz. otázky)

- *Mentální retardace* – rodina je šokována, hodnoty co představuje dítě jdou ohroženy. Traumatizována je především matka (narcistické trauma). U těžké MR je dilematem – dítě zůstalo doma či bylo v ústavní péči.
- *Tělesné postižení dospělého* – následek nemoci či úrazu. Důležité je zachování normální postoje k postiženému (přílišně nehýčkat či neodmítat).
- *Smyslová postižení* – viz otázky

TYPLOGIE RODIN

- 1, perfekcionistické – říší sami, vyřadíjí vopěch od svých členů
- 2, nefunkční – říší instituce; neurale; diltimské (nynchora, strávními peníze)
- 3, egocentrické – rodiče presímí saměstnání, násilí mezi partnery, chladní rodiny
- 4, asociální = nefunkční (stěda, saměstnání)

14. SYSTÉM SPECIÁLNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ

- vyhláškou č. 73/2005 Sb. o vzdělávání žáků a studentů se spec. vzdělávacími potřebami a žáků mimořádně nadaných
- uskutečňuje se s pomocí podpůrných opatření, kt. jsou odlišná od opatření spojených se vzdělávacím žáků v „běžných školách“

PODPŮRNÁ OPATŘENÍ PŘI SPECIÁLNÍM VZDĚLÁVÁNÍ

- využití spec. metod, postupů, forem a prostředků vzdělávací
- -II- kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek
- -II- speciálních učebnic a didaktických materiálů
- zajištění předmetů spec.-pedagogické péče
- poskytování pedagogicko-psych. služeb
- zajištění služeb asistenta pedagoga
- počet žáků v třídě, oddělení nebo pracovní skupině

ŽÁCI S TĚŽKÝM ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

- 1, žáci s těžkým zrakovým post.
- 2, -II- sluchovým post.
- 3, žáci s těžkou paucou dovozovací schopnosti
- 4, žáci hluchoslepi
- 5, žáci se současným postižením více radami
- 6, žáci s autismem
- 7, žáci s těžkým tělesným postižením
- 8, žáci s těžkým či hlubokým mentálním postižením

SPECIÁLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Formy spec. vzdělávání žáků se zdravotním postižením

- a, formou individuální integrace - v běžné škole
ve spec. škole uč. pro děti s jiným druhem ^{ŽP}
- b, formou skupinové integrace - v běžné škole
ve spec. škole
- c, ve škole samostatné zřízení pro děti se zdravotním postižením = SPEC. ŠKOLA
- d, kombinací předchozích forem

Školy při zdravotnických zařízeních

- MŠ, ZŠ pro děti: 1, se zdravotním oslabením
2, dlouhodobě nemocné umístění ve zdravotnickém zařízení

Typy špeciálnych škôl

1, MŠ, ZŠ, SŠ - SOU, OU, praktická škola, gymnázium, SOŠ konzervatór pre praxové postavenie

2, MŠ, ZŠ, SŠ - SOŠ, SOU, OU, prakt. škola, gymnázium pre sluchové postavenie

3, MŠ, ZŠ pre hluchoslepe

4, MŠ, ZŠ, SŠ - SOU, OU, prakt. škola, gymnázium, SOŠ pre telesné postavenie

5, MŠ, ZŠ logopedická

6, MŠ špeciálna

ZŠ praktická

ZŠ špeciálna

OU

praktická škola

7, ZŠ pre ťažké v JPU

-II-

u špecifických porúch učenia

8, MŠ pri zdravotníckom zariadení

ZŠ, ZŠ špeciálna pri zdravotníckom zariadení

INDIVIDUÁLNI VZDELÁVACÍ PLÁN

- = je zostavený pre:
- individuálne integrovaného žiaka
  - pre žiaka s hlbokým mentálnym postavením
  - pre žiaka skupinovo integrovaného
  - pre žiaka špeciálnych škôl

- = IVP vychádza:
- 1, z odborného vzdelávacieho programu školy ŠKOLA
  - 2, z návrhu spec. - pedagog. vyšetrení SPC
  - 3, -II- z vyšetrení školským poradenským zariadením Ψ (PPP)
  - 4, z odporúčení prakt. lekárov pre D a dorast ODBORNÍ LÉKAR
  - 5, -II- odborného lekára nakoľko žiaka odborníka LÉKAR
  - 6, z vyjadrení zák. zástupcu žiaka (zák. žiaka) RODIČE

= IVP je súčasťou dokumentácie žiaka

= IVP obsahujú:

a) údaje o obsahu, rozsahu, príležitosti a spôsoboch poskytovania ind. spec. - ped. a psychologické péče žiakovi

b) údaje o celi vzdelávacieho žiaka
o časovom a obsahovom rozvržení učiva

- o volbě pedagog. postupu
- o způsobu vzdělávání a plnění úkolů
- o způsobu hodnocení

o úpravě konání závěrečných zkoušek, maturit, absolutoria

c) vyjádření potřeby dalšího pedagog. pracovníka nebo další osoby podílející se na práci se žáky + její rozsah (př. sluch. post. SS, US => potřeba kluzníka)

d) seznam kompenzačních, rehabilitačních a učebních pomůcek

o spec. učebnicích a didakt. materiálu malých formách pro vyjádření žáků nebo pro konání zkoušek

e) uvolnění pedagog. pracovníka školského poradenského zařízení, ve kterém bude škola spolupracovat při realizování spec. vzděl. potřeb žáků

f) návrh případného počtu žáků ve třídě tělesné školy, kde se žák vzdělává

g) předpokládanou potřebu narytění finančních prostředků ŠKOLSKÝ ODBOR KL

h) edukace spec.-ped. vyučování, vyučování

- IVP je vypracován před nástupem žáka do školy (nejpozději 1 měsíc po nástupu) - může být doplněn a upraven během roku

- vypracování IVP

- odpovídá ředitel školy

- vypracováno ve spolupráci: školského porad. zařízení

řákov. zástupce žáka nebo příslušným žákem

ŠKOLSKÉ PORADENSKÉ ZAŘÍZENÍ

1) sledují a 2x ročně vyhodnocují dodržování postupu a opatření stanovena v IVP

2) poskytují poradenskou podporu: škole - žákovi - žák. zástupci žáka

Ve třídě HS pro děti se zvl. potřebami je rozsah výuky předmětů spec.-ped. přeci nejvýše 3 hod/den

ZAČÍ SE ZDR. POSTIŽENÍM (na ZS, ve třídě ZP pro zvl. post. žáků)

na 1. stupni nejvýše 5 hodin dopoledne

nejvýše 5 hodin odpoledne

na 2. stupni nejvýše 6 hodin dopoledne

nejvýše 6 hodin odpoledne

=> součástí mohou být ve třídách 3 pedagog. pracovníci, z nichž 1 je asistent pedagoga (může tam být i osobní asistent)

PŘÍPRAVNÝ STUPEŇ ZŠ SPECIÁLNÍ

= pro přípravu na vzd. D a těžkým MP, D o více radami nebo o autismem

POČET ŽÁKŮ: 6-14 D (třída pro sdra. post. řdky)

4-6 D (třída pro těžce sdra. post. řdky)

integrátka lze nejvýše 5 řdků ve sdra. post. do 1 písemné třídy

Spec. škola a škola při ed. zařízení má nejvýše 10 řdků

NOVÝ ŠKOLSKÝ ZÁKON (z.č. 561/2004 Sb.)

= o vzdělávání dětí, žáků a studentů ve spec. vzdělávacím prostředí:

D, žákem nebo studentem ve spec. vzděl. prostředí je:

1. OSOBA SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

- mentální, tělesný, sluchový, zrakový, vadý řeč, více vad, autismus

- vývojové poruchy učení nebo chování

2. OSOBA SE ZDRAVOTNÍM ZNEVÝHODNĚNÍM

Uj: zdravotní oslabení

dlouhodobá nemoc

lehčí sdra. poruchy vedoucí k SPU a chování

} v. vysvětluje schlednutí
při vzdělávání

3. OSOBA SE SOCIÁLNÍM ZNEVÝHODNĚNÍM

- rodinné prostředí a v soc. kulturním prostředí

- ohrožení soc. patl. jivy

- narušená ústavní výchova nebo režimní odř. výchova nebo postavení azylanta

Speciální vzděl. potřeby žáků a studentů zjišťuje školské poradenské

zařízení

SPC
PPP

Základní vzdělávání pro řdky ve sdra. postižením může být 10 ročníků

Žáci ve sdra. post. může řditel školy povolit vzdělávání do 20 let

SPC

- depistáž, evidence => viz. jednotk. postižení

- řdci ve druhém postižení

SPECIFIKA OSNOV NA ZŠ SPECIÁLNÍ PRO ZROKOVĚ POSTIŽENÉ

1, HV - hra na hudební nástroj s kosochem ZUS

2, psaní - na PE a Braillovým písmem, spec. písanky, křipadkavé písmo

3, prostorová orientace + TV

4, čtení OPTACONEM = čtení černotisk a vyprávění o-rod

ZŠ pro neslyšící
=> nemají HV a čtení jazyk

15. PRACOVNÍ ZAŘAZENÍ OSOB SE ZDR. POSTIŽENÍM

- zdravotním postižením se rozumí dlouhodobý, nebo trvalý stav, kterým nelze léčbou zcela odstranit ⇒ jeho neg. důsledky lze však snížit systematickým poskytnutím opatření

zákl. dokumenty k politice zaměstnanosti osob se zdr. postižením

- 1998 národní plán vyrovnání příležitostí pro občany se zdravot. postižením
- Evropská soc. charta - čl. 15 - „právo fyz. nebo duš. postižených osob na odbornou přípravu k výkonu povolání“
  - rehabilitaci + profesní a soc. adaptaci

Politika zaměstnanosti pro OZP podle ESCH spocívá

1, rozlišování sam-tělu uložením urč. povinnosti

- rezervováním urč. míst a stanovením kvót
- ⇒ poskytnutí se na levotou integraci osob se ZP

2, n. provedení dvoudílného zaměstnávání

- ### 3, n. provedení opatření stimulačních sam-tělu přijímat osoby se ZP do zaměstnání (dáv. úlevy...)

Motivace pro zaměstnávání občanů se ZP

⇒ výhody pro zaměstnavatele:

- splnění státem stanovené kvóty pro zaměst. osob se ZP
- snížení mzdových nákladů (st. dotace)
- efektivnější využití kvalifikovaných sam-tělu
- zaměstnávání lidí, kteří chtějí pracovat
- pozitivní vztahův sam-tělu, hl. zaměst. OZP se strany účinnosti
- podpora ze strany pracovníků specializovaných agentur realizujících se sprostředkováním podp. zaměstnání:
  - poradenské a poradenství (př. vyrovnání záležitosti o dotaci na ÚP)
  - konzultace týkající se pracovníka
  - asistence → prac. asistent přímo na pracovišti
  - adresná pomoc konkrétním osob. při začlenění do společ.
- úlevy na daních
- st. dotace na zřízení společensky účelného prac. místa

Povinnost zaměstnat OZP

= zaměstnavatelé ukládá z.č. 11/1991 Sb ⇒ novelizace z.č. 474/2001 Sb o zaměstnanosti + nový zákon o zaměstnanosti 435/2004 Sb.

Zam - telú rúču neš 25 zam - ú r prac. poměru pou povinnu saměstnár
za OZP ve výši 4% celkovího počtu svých zam - ú

ZPŮSOBY PLNĚNÍ:

- 1, saměst. OZP r prac. poměru
- 2, odběru vyrobků a plvět od zam - telú saměstndrajících rúču neš 50% zam - ú se ZP (addování vyrot. programú tímto sam - telúm)
- 3) odvod do stát. rozpočtu 12,5 násobek prům. měsíční mzdy!
=> pou rovnocenné a lze ji rzejimně kombinovat

PODMINKY ZDRAVOTNÍ KLASIFIKACE

-> ZP občana rozhodují lékařská posudková služba, kt. je molénaou sardědotí
ČSSZ a OSSZ

-> OZP r osoba se zdravotním znevýhodněním
osoba se zdravotním postižením

= občan, kt. má pro dlouhodobé neupřimný odrov. stav podstatné omezenou
možnost prac. uplatnění, popř. přípravy na prac. uplatnění

1) požívateľ častičného důchodu

2) občan, kt. byl uendn čast. invalidním, ale nevenitel mu mardot
na ČID

3) občan, r kt. tak rozhodl příslušný orgán (OSSZ)

Osoby s těžším zdravotním postižením

- důvru osoby se ZP s těžším zdr. post.

= občan se zcela mimořádné omezenou možností prac. uplatnění, včetně přípravy
na něj

- mohou se uplatnit ve zcela těžším okruhu saměstndání

1, občan plně invalidní

2, občan, r kt. tak rozhodl příslušný orgán (OSSZ)

3, občan plně invalidní, kterému byla invalidita přisndna pro zdr.
postižení umožňující poustarou vyčleňnou činnost jin za zcela
mimořádných podmínek

Lidem se ZP se poskytuje výjímá ochrana na trhu práce

PRACOVNÍ REHABILITACE Zákon č. 435/2004 Sb, r saměstndarosti

= souvislá činnost saměstná na rískdní a udržení vhodného saměstndání
OZP, kt. na odhladí její nákladě její nádoti zabezpečují ÚP a krádí náklady

SOH UP → POUŽÍVÍ FYZ., TR. OSOBY

o ní spojitě

- UP ve spolupráci s OZP sestaví individuální plán prac. rehabilitace
- UP může na základě písemné dohody pověřit zabezpečováním PR jinou fyz. nebo pr. osobu (Kačaba)

ZAHŔNUJE: • poradenskou činnost zaměřenou na volbu povolání nebo jiné užitě-
lecné činnosti

• teoretickou a praktickou přípravu na zaměst. nebo jinou užit. činn.

• zprostředkování, udržení a změnu povolání

• vytvorení vhodných podm. pro výkon zaměstnání nebo jiné užit. činn.

• **TEORETICKÁ A PRAKTICKÁ PŘÍPRAVA**

- příprava k práci + revalifikační kurzy SPECIÁLNÍ!

• **PŘÍPRAVA K PRÁCI OZP** = zapracování OZP na vhodné prac. místo a k obnovení
snalosti, dovedností a návyků nutných pro výkon zvol. zaměstnání (max. 24 měs.)

provádí se: 1, individuálně na pracovišti jejího zaměstnavatele

2, o ústř. dílnách, na chrán. prac. místech

3, ve vzdělávacích zařízeních (školy, školy, učilny, OS...)

• **REKVALIFIKAČNÍ KURZY** = ushulečňování jako normální revalifikační

CHRÁNĚNÉ PRACOVNÍ MÍSTO

DOHODA S UP

- prac. místo vytvořené sam-telemy pro OZP na základě písemné dohody s UP

- musí být provozováno po dobu min. 2 let ode dne sjednání dohody

- UP musí poskytnout příspěvek w OZP 8 měsíčně prím. měsíčně medy na 1.-3. čtvrt-
letí předchá. kal. roku na každé vytvořené místo OZP

- w OZP s vícešim ZP se jedná o 12-ti měsítek

- UP může poskytnout příspěvek na částečnou úhradu provoz. nákl. ČHPM = 3 měsítek
prím. medy

CHRÁNĚNÁ PRACOVNÍ DÍLNA

- pracoviště sam-telemy, kde je zaměstnáváno více než 60% ZP

- musí být provozována po dobu min. 2 let

- vytvorena na základ. dohody s UP; UP poskytuje příspěvek

- UP musí poskytnout příspěvek na částečnou úhradu provoz. nákladů ČHPD

Γ max. 4 měsítek prím. měsíčně medy sam- w OZP

max 6 měsítek

-||-

osoly s vícešim ZP

- chr. dílna: výroba dotč. předmitů
přídelna, pekárna

PODPOROVANÉ ZAMĚSTNÁVÁNÍ

= cílem je pomoci zájemci o práci s tím, aby si našel a udržel místo na devět-
měsíčním období práce za rovných platových podmínek

- 1. krocem je:

1) hledání a nalezení prac. místa podle preferencí zájemce o práci a míst-
ních možností

2) trénink prac. dovedností přímo na pracovišti

~ zájemce pomáhá práci, kterou má vykonávat
sektora se spolupracovníky

3) OZP by měla dostávat obdobnou odměnu jako jeho spolupracovníci

4) podpora je poskytována na uč. dobu 6 měsíců

5, po jejím uplynutí využívá asistenci na pracovišti

PROGRAM PŘECHODU ZE ŠKOLY DO ŽAM-NÍ - TRANZITNÍ PROGRAM

= kompletně sloužit, kt. usnadňuje mladému čl. s post. přechod ze školy na místo
na devětměsíčním období práce probůdníctvím indiv. práci na různých pracovištích

TRÉNINKOVÉ PROGRAMY

→ pomáhají učitelé připravit na práci v různých podmínkách (př. dole-
hordní a kavárnách k tomu věcných)

→ cílem je získání prac. návyků

postupně zlepšování kompetencí

prac. dovedností

Pracovní rehabilitace

Zákon o zaměstnanosti v § 23 stanoví, že občanům se ZPS se poskytuje pracovní rehabilitace jako souvislá péče směřující k tomu, aby mohli vykonávat dosavadní nebo jiné vhodné zaměstnání. Zahnuje poradenskou službu při volbě povolání nebo jiného pracovního uplatnění, přípravu pro pracovní uplatnění, umísťování do zaměstnání a vytváření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání.

Provádění pracovní rehabilitace občanů se ZPS je upraveno vyhláškou č. 115/1992 Sb., ve znění vyhlášky MPSV č. 232/1997 Sb. (dále jen "vyhláška"), která stanoví, že tito občané mají nárok na pracovní uplatnění, které je přiměřené jejich zdravotnímu stavu a pracovním schopnostem. Pracovní rehabilitace může na doporučení příslušného zdravotnického zařízení probíhat již v době, kdy občan je práce neschopný.

Tato vyhláška obsahuje úpravu poradenské služby, přípravy pro pracovní uplatnění, chráněných dílen a chráněných pracovišť, příspěvku na zřízení chráněných dílen a chráněných pracovišť a příspěvku na provoz chráněných dílen a chráněných pracovišť.

Zaměstnávání osob z postižením

Správnou lokalizací, podchycením i programovým rozvinutím těch vloh a schopností hendikepovaného člověka, které nejsou omezeny nebo deformovány defektem, nemocí či úrazem, můžeme napomoci k dalšímu uplatnění na trhu práce. Běžný, nebo zkrácený úvazek je pro zdravotně postiženého nevhodný ba téměř nereálný. Lidé se zdravotním postižením patří k nejrizikovějším skupinám na trhu práce.

- tělesně postižení: - problém, že je s nimi zacházeno jako s lidmi s úbytkem intelektových schopností,
  - vzdělávání umožňuje integraci a uplatnění na trhu práce
  - u některých postižených dochází ke skrývání hendikepu, aby předešli diskriminaci na trhu práce
  - určitou skupinu tvoří rentiéři – spokojenost se životem na dávkách
- mentálně postižení - začlenění do pracovního procesu je přímo úměrné stupni postižení
  - pracovní způsobilost trénovat od jednoduchých pracovních návyků a dovedností přes zácvik v jednoduchých oborech až po dovednosti uplatňované v různých povoláních
- zrakově postižení - při vrozeném postižení dochází diskvalifikaci při vzdělávání a profesní přípravě, při získaném postižení v dospělém věku, většinou dochází ke ztrátě zaměstnání
  - potřeba speciálních pomůcek
  - tradiční zaměstnání – telefonista, spojovatel, košíkáři, maséři – rekvalifikační (vzdělávací) středisko Dědina
- sluchově postižení – velmi obtížné uplatnění (i přes kvality jako je soustředěnost a koncentrace na vykonávanou práci
  - pracovní uplatnění v chráněných dílnách a pracovištích
- duševně nemocní – patří do skupiny dlouhodobě nezaměstnaných
  - chráněné dílny – v rámci pracovní rehabilitace, pracovat na vytvoření pracovních návyků